

WILDE

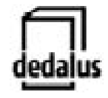
Reading Zindanı Baladı

Oysa Herk Öldürür Sevdiğini

İngilizce & Türkçe
Karşılaştırmalı Metin

İngilizce Aslından Çeviren
Piyale Perver

dedalus

Semito, adam gibi adam!

© Dedalus Kitap - 2014

Yazar: Oscar Wilde
Özgün Adı: The Ballad of Reading Gaol

Kitabın Adı: Reading Zindanı Baladı

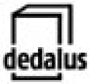
T.C. Kültür Bakanlığı
Sertifika No: 23858
Isbn: 978-605-4708-82-6

Dedalus Kitap: yetmiş dört
Klasik: on

Basım Tarihi : ekim iki bin on dört

Yayın Yönetmeni: Sedat Demir
Yayına Hazırlayan: Nilay Ormanlı
Düzelti: Merve Akıncı
İngilizceden Çeviren: Piyale Perver

Sayfa Düzeni: Altamira Adworks
Kapak Tasarımı: Altamira Adworks

Alemdar Mah. Çatalçeşme Sk. Defne Han No: 27/28
Sultanahmet-İstanbul • www.dedaluskitap.com
Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

WILDE

READING ZİNDANI BALADI

Oscar Wilde’a, doğumunun 160. yıl hediyesi

Oscar Wilde

16 Ekim 1854'de Dublin'de doğan Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde, Trinity College ve Oxford'daki Magdalene College'da eğitim gördü. 24 yaşındayken kazandığı şiir ödülü ile adını ilk kez duyurdu. Estetik ve sanat üzerine bir müddet ders veren yazar; şiir, hikâye, oyun ve makale türlerinde zamanla daha fazla eser vermeye başladı ve bilhassa toplumsal konular üzerine söylediği veciz sözler sayesinde hızla İngiliz sosyetesinin ve döneminin saygı duyulan, meşhur isimlerinden biri haline geldi. 30 yaşına geldiğinde, kendisi gibi İrlandalı olan Constance Lloyd ile evlendi ve bu evlilikten iki çocuğu oldu. Ama bir yandan da gizliden gizliye eşcinsel ilişkiler yaşadı ve şöhreti arttıkça bu ilişkileri inkâr etme gereği duymayarak, kendisine hayran bırakmış olduğu İngiliz toplumunu yavaş yavaş karşısına aldı. Bu ilişkilerden birinde, sevgilisinin babasına açtığı iftira davasının bürokrasi içinde kısa zamanda kendi aleyhine dönmesi ve tüm özel hayatının açığa çıkarılması sonucunda "ağır ahlaksızlık" suçundan iki yıl hapse mahkûm edildi ve Reading Devlet Hapishanesi'ne gönderildi. Mahkemede yaptığı meşhur eşcinsellik savunması ile kimliğini itiraf etmesi tüm şöhretinin ve itibarının tükenmesine, hapishanede karşılaştığı kötü koşullar ise ruh sağlığının bozulmasına neden oldu. Mayıs 1897'de hapisten çıktıktan sonra gittiği Paris'te eski saygınlığını kazanamadı, sağlığı ve maddi durumu günden güne kötüleşti ve 30 Kasım 1900'de Paris'te menenjitten hayatını kaybetti. Cenazesine sadece birkaç kişi katıldı. Mezarı Paris'teki Père Lachaise Mezarlığı'ndadır.

Piyale Perver

19. yüzyıl İngiliz ve Fransız edebiyatlarıyla alakadar olan çevirmen, 2010 yılında başladığı ve aralıklarla devam ettiği Reading Zindanı Baladı çevirisini 2014 yılında bitirdi. İngilizce, İtalyanca ve Fransızca bilmekte ve hâlen Oscar Wilde, Stendhal ve François-René de Chateaubriand'ın eserlerinin çevirileriyle ilgilenmektedir.

Daha önceden Türkçe'ye kazandırmış olduğu Oscar Wilde'ın Vera veya Nihilistler adlı draması yayınevimizden çıkan kitaplar arasındadır.

Copyright February 1898
All rights reserved
Entered at Stationers' Hall
Entered at the Library of Congress
Washington U S A

Editör notu: Mart 1898 tarihli üçüncü baskının özel edisyonunda Wilde’ın imzası da kitabın başına eklenmiştir.

Editör notu: Frans Masereel'in 1924 edisyonu için tasarladığı illüstrasyon.

Yayıncının Notu:

Sevgili Okur,

Büyük İngiliz edebiyatçısı Oscar Wilde, 16 Ekim 1854'te doğdu. Sadece verdiği eserlerle değil, aynı zamanda yaşam tarzıyla da Viktoryen dönem İngiltere'sinin dogmalarına meydan okudu, sanat anlayışına yeni bir perspektif getirdi ve gelecek nesillere de eşsiz bir miras bıraktı. Ölümüne üç yıl kala kaleme aldığı Reading Zindanı Baladı ise bu mirasın son sayfası ve eserlerinin belki de en önemlisi oldu. Biz de bu şiiri Wilde'ın doğumunun 160. yıldönümü vesilesiyle sizler için ciltli ve ciltsiz olarak iki farklı edisyonda hazırladık.

Bu kitabı hazırlarken şiirin ruhunu korumak adına bazı tercihlerimiz ve önlemlerimiz oldu. Öncelikle, dört bölüme ayrılmış toplam 109 bentten oluşan bu şiiri, okunuşunu kolaylaştırmak için ciltsiz edisyonda her sayfaya iki bent gelecek şekilde; ciltli edisyonda da her bendin kendi ağırlığını tescil için sayfalara birer bent gelecek şekilde düzenlemeyi seçtik. Okumayı etkilememesi için de dipnotla belirtilmesi gereken hususları mısraların yanına veya sayfaların sonuna işaret koymaksızın kitabın sonunda ayrı bir bölümde topladık. Bu sırada da şairin bölüm içlerinde birer fasıla olarak bentler arasına koyduğu asteriskleri de korumayı ihmal etmedik.

Kitabın en sonuna, Stuart Mason'ın Mayıs 1914'te yayımladığı ve Wilde'ın en yakın dostu Robert Ross'un da bir takdir ve takdim yazısı kaleme almış olduğu "Oscar Wilde Bibliyografyası" adlı referans kitabında bulunan ve Reading Zindanı Baladı'nın Wilde henüz hayattayken yapılan tüm baskıları hakkında teknik ve kronolojik detayları ve şair ve yayıncı arasında geçen yazışmaları içeren bölümü de eklemeyi uygun gördük. Bu bölümde Stuart Mason, Wilde'ın o dönemdeki mektuplarının tamamını değil, bunlardan yalnızca ilgili gördüklerini kitabına eklemiştir, ama Robert

Ross’un da onayı alındığına göre Wilde’ın yazışmalarını Mason’ın kitabında uygun gördüğü şekliyle yayımlamakta bir beis olmayacaktır.

Aktardığımız bu yazışmalardan birinde Wilde kitabın kapak tasarımını yayıncıya bıraktığını, ama “ne kadar sade olursa o kadar iyi” olacağını belirtmiş, daha sonra da kendisine teklif edilen tasarımı kabul etmiştir. Biz de bu isteğe uyarak kitabın kapağını sade bir biçimde tasarlamayı tercih ettik. Yaptığımız ciltli baskıda ise, Wilde ve yayıncı arasında henüz ilk baskılarda kararlaştırılmış olan cilt renklerini kullandık ve Wilde’ın Mart 1898’de yapılan üçüncü baskının cildine eklenmesini istemiş olduğu altın yaldızlı tasarımı da kullanarak şairin vasiyetini yaşatmak istedik.

Şiirin 1898’de yapılan ilk baskısından sonra Wilde henüz hayattayken bazı mısralarda küçük değişiklikler yapmıştır. Biz bu baskıda şairin karar verdiği son formatı kullandık. Hangi mısranın nasıl değiştirilmiş olduğunu da kitabın sonunda bulunan ek metinde bulabilirsiniz.

Keyifle, okumalar diliyoruz.

Takdim

Şiir tercümesi esas olarak sanat adına beyhude bir gayrettir; tek faydası ise, iki dilli olarak basılması şartıyla, şiirin coşkusunun aşina olunmayan kelime ve sözlere takılıp azalmaması için bir tür kör değneği vazifesi görmesidir. Bu sebeple bu büyük eserin tercümesine teşebbüs edişimin altında yatan neden ne onun kıymet ve heyecanını tefsir etmektir, ne de bir muadilini yaratmaktır; tek gayem Wilde'a veya İngilizce'ye yeteri kadar aşina olmadığı hissine kapılanlara bu edebi ziyafette ihtiyaç duyabilecekleri hizmeti sunmaktır.

Elbette bu vesileyle temas etmeyi elzem gördüğüm bazı hususlar vardır: Evvela, bir şiir tercümesinde maksat, tercümenin Türkçe'de hoş ve tabii durması ile aslına uygun olması noktaları arasında temin edilecek bir dengede tutulması olmalıdır ve bu esnada arzu eden olmadığı halde sırf şairaneliği artırmak için tercüme niyeti doğduğu anda zaten can veren şiiri başkalarının daha önceden yapmış olduğu şekilde diriltmeye, hatta baştan yaratmaya cüret etmek gibi küstahça bir serbestliği hak görmemek de münasip bir hareket olacaktır. Buna benzer şekilde ve tercümenin esas hedefi tercümanın yegâneliğini tescil değil, tekmilin ahengini temin olduğu cihetle; bazen bir cümlenin sadece tek bir şekilde tercüme edilebileceğini, yenilik aramanın ancak bozulma getireceğini daima hatırlamak icap eder.

Dört yıl kadar önce başladığım bu tercümeyi nihayet tamamlarken Fransızca, İtalyanca ve Türkçe'de önceden yapılmış olan bazı tercümeleri de tarayarak anlam ve ahenkte insanın aciz muhayyilesinin elinden gelebilecek olanın en iyisini bulmaya ve bu şiire yakışan bir kör değneği yaratmaya gayret ettim. Umarım merhum şair de bu tercümenin isabetli olduğunu düşünür.

Piyale Perver,

2014

Reading Zindanı Baladı Hakkında

Oscar Wilde, mahkûm edildiği iki yıllık hapis cezasını çekmek için 25 Mayıs 1895'te girdiği Reading Devlet Hapishanesi'nden 19 Mayıs 1897'de çıktı ve ertesi gün Fransa'ya, Manş Denizi kıyısındaki Berneval-le-Grand beldesine gitti. Reading Zindanı Baladı'nı burada yazmaya başladı ve daha sonra sevgilisi Alfred Douglas ile yaşamaya başladığı Fransa'daki Rouen ve İtalya'daki Napoli şehirlerinde, 1897 sonu itibariyle şiiri tamamladı.

Reading Zindanı Baladı ilk kez Ocak 1898'de sadece "C.3.3." imzasıyla yayımlandı. C.3.3. mahlası, Wilde'ın Reading Hapishanesi'nde C blok, 3. kat, 3 numaralı hücrede kalmış olmasından gelmektedir.

Şiir, yayımlandığı zaman şairin esas kimliğinin kulaktan kulağa yayılması sayesinde büyük bir ilgiyle karşılandı ve bir buçuk yıl içinde yedi baskı yaptı. Şiiri yazanın Wilde olduğu ise Haziran 1899'da yapılan yedinci baskıya dek gizlendi.

Reading Zindanı Baladı, Wilde'ın yazdığı son eser oldu. Bundan sonra Paris'teki Hotel d'Alsace'ta yaşamaya, günlerini sokaklarda yalnız başına dolaşarak geçirmeye başladı. Elindeki tüm parasını alkole harcadı. Sağlığı günden güne kötüleşti. 30 Kasım 1900 günü menenjitten öldü.

Şiire İlham Kaynağı Olan Mahkûmun Hikâyesi

Oscar Wilde'ın Reading Zindanı Baladı'nı yazmasında ilham kaynağı olan ve şiirde akıbeti anlatılan mahkûm Charles Thomas Wooldridge'dir. 1866'da doğan Wooldridge, 1886'da Kraliyet Muhafızları'nda süvari olarak görev yapmaya başladı ve 1894'de Laura Ellen Glendell ile evlendi.

Çift başlarda mutlu olmuşsa da iki yıl sonra araları bozulmaya başladı. Ellen evlenmeden önceki soyadını Mart 1896'da tekrar kullanmaya başladığında Charles bu sefer şiddete başvurdu ve Ellen da Charles'la bir daha görüşmek istemediğini söyledi. Bu esnada Ellen'ın, çalışmakta olduğu postaneden biriyle ilişki yaşadığı dedikodularını duyan Charles, Ellen'dan kendisini rahatsız etmemesini isteyen bir mektup alınca onunla son bir kez

konuşmak için onu dışarı davet etti. Ama Ellen 29 Mart 1896 tarihindeki buluşmaya gitmedi. Charles da Ellen'ın yaşadığı yere gitti, çıkan tartışma sokağa kadar taştı ve Charles, yanında getirdiği usturayla Ellen'ın boğazını kesti.

Çok geçmeden polise teslim olan Charles, çıkarıldığı mahkemede 17 Haziran 1896 günü idam cezasına çarptırıldı ve cezanın infazına kadar olan üç haftalık süreyi Reading Devlet Hapishanesi'nde geçirmesine karar verildi. Charles hapishaneye getirildiğinde Wilde bir seneden biraz uzun bir süredir orada bulunuyordu ve son üç haftasını geçiren Charles'ın halini görmek onu derinden etkilemişti.

Charles, hapishanedeki rahibe çok sevdiği karısını öldürmekten dolayı azap içinde olduğunu itiraf etti; avukatının cezanın ertelenmesi ve bu esnada jürinin davayı tekrar görmesi için uğraşma girişimlerini ise reddetti. 7 Temmuz 1896 sabahında 30 yaşındayken hapishane avlusunda asılarak idam edildi. Mezarına kireç döküldü.

Reading Hapishanesi Hakkında

Londra'dan 60 kilometre kadar uzaktaki Reading beldesinde bulunan, resmi adı *H.M. Prison Reading*, yani Reading Devlet Hapishanesi olan ve halk arasında *Reading Gaol*, yani Reading Zindanı olarak bilinen hapishane, 1844'te açıldı. Hapishane açıldıktan sonra uzunca bir süre boyunca mahkûmlar, o zamanlarda yaygın olan hücre sistemiyle hapsedildi. Hapishane, hükümetin harcamaları azaltma tedbirleri gereğince Kasım 2013'te kapatıldı.

Reading Zindanı
Baladı

In Memoriam

C. T. W.

Sometime Trooper of the Royal House Guards.

Obiit H. M. Prison, Reading, Berkshire,

July 7th, 1896

Bir zamanlar Kraliyet Muhafızları’nda süvari olan ve

7 Temmuz 1896’da

Berkshire-Reading’deki Devlet Hapishanesi’nde ölen

C.T.W.’nin anısına...

PART I

BİRİNCİ
BÖLÜM

He did not wear his scarlet coat,
For blood and wine are red,
And blood and wine were on his hands
When they found him with the dead,
The poor dead woman whom he loved,
And murdered in her bed.

He walked amongst the Trial Men
In a suit of shabby grey;
A cricket cap was on his head,
And his step seemed light and gay;
But I never saw a man who looked
So wistfully at the day.

Kırmızı ceketini giymemişti,
Çünkü kan da, şarap da kırmızıydı,
Ve kan da, şarap da ellerine bulaşmıştı
Onu cesedin yanında bulduklarında,
Sevdiği ve yatağında katlettiği
Kadıncağızın yanında.

Yürüdü diğer Suçlularla birlikte
Üzerinde hırpani, boz bir kıyafetle;
Bir de başında kasketle,
Ve hafif, şen adımlar ile;
Oysa ben görmemiştim bir kez dahi
Güne böyle efkârla dalan birini.

I never saw a man who looked
With such a wistful eye
Upon that little tent of blue
Which prisoners call the sky,
And at every drifting cloud that went
With sails of silver by.

I walked, with other souls in pain,
Within another ring,
And was wondering if the man had done
A great or little thing,
When a voice behind me whispered low,
“That fellow’s got to swing.”

Ben görmemiştim bir kez dahi,
Mahkûmların gökyüzü dedikleri
O küçük, mavi örtüleri
Ve gümüş yelkenlerini
Savurup giden bulut sürülerini
Böyle efkârlı gözlerle izleyen birini.

Yürüdüm bir çember içinde
Diğer mustarip ruhlarla birlikte,
Ve düşündüm ne yaptı bu adam diye,
Suçu büyük müydü, küçük müydü diye,
Derken biri fısıldadı arkamda,
"O adamı asarlar yakında."

Dear Christ! the very prison walls
Suddenly seemed to reel,
And the sky above my head became
Like a casque of scorching steel;
And, though I was a soul in pain,
My pain I could not feel.

I only knew what hunted thought
Quickened his step, and why
He looked upon the garish day
With such a wistful eye;
The man had killed the thing he loved
And so he had to die.

*

Tanrım! Zindanın duvarları
Birden sallanmaya başladı,
Başımın üstündeki gökler
Kor alevden bir miğfer oldu;
Ben de mustarip bir ruh iken,
Istırabımı hissetmez oldum.

Anladım hangi melun fikirle
Yürüdüğünü bu yolda,
Anladım bu aydınlık günleri
Neden efkârlı gözlerle izlediğini;
Bu adam öldürmüştü sevdiğini,
Ve bu yüzden de ölecekti.

*

Yet each man kills the thing he loves,
By each let this be heard,
Some do it with a bitter look,
Some with a flattering word,
The coward does it with a kiss,
The brave man with a sword!

Some kill their love when they are young,
And some when they are old;
Some strangle with the hands of Lust,
Some with the hands of Gold:
The kindest use a knife, because
The dead so soon grow cold.

Some love too little, some too long,
Some sell, and others buy;
Some do the deed with many tears,
And some without a sigh:
For each man kills the thing he loves,
Yet each man does not die.

Oysa herkes öldürür sevdiğini,
Bunu böyle bilin,
Kimi hazin bir bakışla öldürür,
Kimi latif bir sözle,
Korkaklar öperek öldürür,
Yürekliler kılıç darbeleriyle!

Kimi gençken öldürür sevdiğini,
Kimi ihtiyarken;
Kimi şehvetli ellerle boğar,
Kimi sevdiğini altına boğar:
Merhametlisi bıçağını savurur,
Çünkü böyle ölen çabuk soğur.

Kimi az sever, kimi çok,
Kimi alır, kimi satar;
Kimi öldürürken gözyaşı döker de,
Kimi gözünü bile kırpmaz:
Çünkü herkes öldürür sevdiğini,
Ama herkes öldürdü diye ölmez.

He does not die a death of shame
On a day of dark disgrace,
Nor have a noose about his neck,
Nor a cloth upon his face,
Nor drop feet foremost through the floor
Into an empty space.

*

He does not sit with silent men
Who watch him night and day;
Who watch him when he tries to weep,
And when he tries to pray;
Who watch him lest himself should rob
The prison of its prey.

Yürümez ölüme utançla
Kapkara, kepaze bir zamanda,
Durmaz o ilmek boynunda,
Örtülmez yüzüne bir paçavra,
Sallanmaz ayakları zeminden yukarıda
Zifiri boşluğun ortasında.

*

Durmaz o sessiz adamların yanında;
Kendisini izleyen, gece gündüz demeden,
Her ağlamak isteyişinde gözlerini diken,
Her dua etmek isteyişinde onu izleyen;
Mahrum etmesin diye zindanı avından
Onu durmadan izleyen adamların yanında.

He does not wake at dawn to see
Dread figures throng his room,
The shivering Chaplain robed in white,
The Sheriff stern with gloom,
And the Governor all in shiny black,
With the yellow face of Doom.

He does not rise in piteous haste
To put on convict-clothes,
While some coarse-mouthed Doctor gloats, and notes
Each new and nerve-twitched pose,
Fingering a watch whose little ticks
Are like horrible hammer-blows.

Görmez uyandığında bir seher vakti
Odasına doluşan korkunç yüzleri,
Beyazlar giyinmiş, titreyen Rahibi,
Haşin bakışlı, kederli Komiseri,
Siyahlar giyinmiş Zindan Müdürünü,
Sapsarıyken yüzü, bilerek Akıbet'ini.

Başlamaz güne, hazin bir aceleyle uyanıp
Mahkûm kıyafetlerini giyerken,
Hoyrat ağzıyla bir Hekim sinsice gelip
Seğirmeye başlayan yerlerine bakarken,
Ve küçük tiktakları dehşetli birer balyoz olan
Saatini işaret edip dururken.

He does not know that sickening thirst
That sands one’s throat, before
The hangman with his gardener’s gloves
Slips through the padded door,
And binds one with three leathern thongs,
That the throat may thirst no more.

He does not bend his head to hear
The Burial Office read,
Nor, while the Terror of his soul
Tells him he is not dead,
Cross his own coffin, as he moves
Into the hideous shed.

Bir an olsun hissetmez o susuzluğu
Adamın boğazını mahveden o kuruluğu,
Cellat bahçıvan eldivenleriyle
Mühürlü kapılardan geçerken,
Ve bir daha boğazı kurumasın diye
Adamı üç deri kayışla bağlarken.

Uzatmaz kafasını, dinlemek için
Cenaze Duaları okunurken,
Ruhundaki Dehşet ona ısrarla
Henüz ölmediğini söylerken,
Görmez asla kendi tabutunu
O çirkin kulübeye götürülürken.

He does not stare upon the air
Through a little roof of glass;
He does not pray with lips of clay
For his agony to pass,
Nor feel upon his shuddering cheek
The kiss of Caiaphas.

Dalmaz gözleri gökyüzüne
Tavandaki küçük, cam pencereden:
Dua etmez çamurlaşmış dudakları
Son bulsun diye bitmeyen ıstırabı,
Hissetmez ürperen yanağında
Kayafa’nın busesini o anda.

PART II

İKİNCİ BÖLÜM

Six weeks our guardsman walked the yard,
In the suit of shabby gray:
His cricket cap was on his head,
And his step seemed light and gay,
But I never saw a man who looked
So wistfully at the day.

I never saw a man who looked
With such a wistful eye
Upon that little tent of blue
Which prisoners call the sky,
And at every wandering cloud that trailed
Its ravelled fleeces by.

Yürüdü nöbetçi avluda, altı hafta boyunca,
Üzerinde hırpani, boz bir kıyafetle;
Bir de başında kasketle,
Ve hafif, şen adımlar ile;
Oysa ben görmemiştim bir kez dahi
Güne böyle efkârla dalan birini.

Ben görmemiştim bir kez dahi,
Mahkûmların gökyüzü dedikleri
O küçük, mavi örtüleri
Ve ardında bırakarak sökülen yünlerini
Kıvrılıp giden bulut sürülerini
Böyle efkârlı gözlerle izleyen birini.

He did not wring his hands, as do
Those witless men who dare
To try to rear the changeling Hope
In the cave of black Despair:
He only looked upon the sun,
And drank the morning air.

He did not wring his hands nor weep,
Nor did he peek or pine,
But he drank the air as though it held
Some healthful anodyne;
With open mouth he drank the sun
As though it had been wine!

Ovuşturmadı ellerini,
Kapkara Keder mağarasındaki
O düşüncesiz adamlar gibi
İstismara cüret eden, yetimin ümidini:
Sadece güneşe çevirdi gözlerini
Ve sabah havasını içine çekti.

Ne ellerini ovuşturdu, ne gözyaşı döktü,
Ne etrafına bakındı, ne hasretle bitap düştü,
Yalnızca havayı içine çekti, sanki
Havada bir şifa, bir derman varmış gibi;
Öylece ağzını açtı, ve içti güneşi
Güneş sanki şarapmış gibi!

And I and all the souls in pain,
Who tramped the other ring,
Forgot if we ourselves had done
A great or little thing,
And watched with gaze of dull amaze
The man who had to swing.

And strange it was to see him pass
With a step so light and gay,
And strange it was to see him look
So wistfully at the day,
And strange it was to think that he
Had such a debt to pay.

*

Ben ve tüm mustarip ruhlar ise
Avare döndük, bir diğer çemberde,
Boş verdik kendi kabahatimize,
Suçumuzun az mı, çok mu olduğuna,
Ve bakakaldık donuk bir hayretle
Yakında asacakları o adama.

Oysa çok garipti görmek
Hafif, şen adımlarını,
Ve çok garipti görmek
Güne efkârla dalışını,
Ve çok garipti düşünmek
Böyle yüklü bir borç taşıdığını.

*

For oak and elm have pleasant leaves
That in the spring-time shoot:
But grim to see is the gallows-tree,
With its adder-bitten root,
And, green or dry, a man must die
Before it bears its fruit!

The loftiest place is that seat of grace
For which all worldlings try:
But who would stand in hempen band
Upon a scaffold high,
And through a murderer’s collar take
His last look at the sky?

Ne hoştur meşe’nin, karaağacın yaprakları,
Bahar mevsiminde yeşeren dalları;
Ama ne fenadır görmek darağacını,
Ve köklerindeki yılan ısırıklarını:
Ve dinç de olsa, cılız da olsa, o adam,
Mutlaka ölecek, gençliğine doyamadan!

En yüce yerdir zarafetin tahtı,
Uğruna tüm insanların uğraştığı:
Peki kim dayanabilir darağacında
Boynunda kendir ilmekle durmaya,
Ve gökyüzüne son bir defa
Celladın elleri arasından bakmaya?

It is sweet to dance to violins
When Love and Life are fair:
To dance to flutes, to dance to lutes
Is delicate and rare:
But it is not sweet with nimble feet
To dance upon the air!

So with curious eyes and sick surmise
We watched him day by day,
And wondered if each one of us
Would end the self-same way,
For none can tell to what red Hell
His sightless soul may stray.

Aşk ve Hayat güzel olduğu zaman,
Ne tatlı olur keman sesiyle dans etmesi:
Pek nazik ve nadir olur
Sazlarla, sözlerle dans etmesi:
Ama güzel olmaz hiçbir zaman
Titrek ayaklarla havada dans etmesi!

Sonra seyrettik onu gün be gün,
Meraklı gözlerle, iç kemiren şüpheyle,
Ve düşündük acaba yolun sonu
Bizim için de aynı yere çıkar mı diye,
Çünkü kim bilir, kimin kör ruhu
Savrulacaktı Cehennemin dibine.

At last the dead man walked no more
Amongst the Trial Men,
And I knew that he was standing up
In the black dock’s dreadful pen,
And that never would I see his face
In God’s sweet world again.

Like two doomed ships that pass in storm
We had crossed each other’s way:
But we made no sign, we said no word,
We had no word to say;
For we did not meet in the holy night,
But in the shameful day.

Nihayet o adam görünmedi bir daha,
Yürümez oldu diğer Suçlularla,
Anladım ki kalmıştı orada,
Kara kapılı kafesler arasında,
Anladım ki göremeyecektim onu bir daha
Yaradan'ın bu eşsiz dünyasında.

Fırtınaya tutulmuş, bahtı kara gemiler misali
Kesişti ikimizin yolları şimdi:
Ama ne bakıştık, ne de konuştuk,
Söyleyecek bir sözümüz yoktu;
Çünkü bugün bir bayram günü değildi,
Aksine, tam bir utanç günüydü.

A prison wall was round us both,
Two outcast men we were:
The world had thrust us from its heart,
And God from out His care:
And the iron gin that waits for Sin
Had caught us in its snare.

Kuşatmıştı ikimizi de zindan duvarları,
Öteki adamlardık ikimiz de:
Dünya bizi kalbinden söküp atmıştı,
Tanrı bizden yana bakmıyordu bile:
Günah’ı bekleyen bir demir kapan
Kıskıvrak yakalamıştı ikimizi de.

PART III

ÜÇÜNCÜ
BÖLÜM

In Debtors’ Yard the stones are hard,
And the dripping wall is high,
So it was there he took the air
Beneath the leaden sky,
And by each side a Warder walked,
For fear the man might die.

Or else he sat with those who watched
His anguish night and day;
Who watched him when he rose to weep,
And when he crouched to pray;
Who watched him lest himself should rob
Their scaffold of its prey.

Taşlar serttir Borçlular Avlusu’nda,
Sular damlar yüksek duvarlarından,
İşte burada çıkmıştı hava almaya
Bu kurşuni semanın altında,
Gardiyanlar sarmıştı dört bir yanını,
Adam kendi başına ölmesin diye.

Yoksa dururdu yanında
Cefasını gece gündüz izleyenlerin;
Ağlamak için her kalkışında,
Dua için her diz çöküşünde,
Darağacını avından mahrum etmesin diye
Onu durmadan izleyen adamların yanında.

The Governor was strong upon
The Regulations Act:
The Doctor said that Death was but
A scientific fact:
And twice a day the Chaplain called
And left a little tract.

And twice a day he smoked his pipe,
And drank his quart of beer:
His soul was resolute, and held
No hiding-place for fear;
He often said that he was glad
The hangman’s hands were near.

Zindan Müdürü sert adamdı,
Yönetmelik’e sıkı sıkıya bağlıydı:
Hekim’e göre ise Ölüm,
Yalnızca bilimsel bir vakaydı:
Rahip ise günde iki kez gelirdi
Ve bir risale bırakıp giderdi.

O ise günde iki kez piposunu tüttürür,
Yanında da birasını içerdi:
Ruhu daima metindi,
Yer yoktu yüreğinde endişeye;
Mutluyum derdi hep,
Celladın elleri yakında diye.

But why he said so strange a thing
No Warder dared to ask:
For he to whom a watcher's doom
Is given as his task,
Must set a lock upon his lips,
And make his face a mask.

Or else he might be moved, and try
To comfort or console:
And what should Human Pity do
Pent up in Murderers' Hole?
What word of grace in such a place
Could help a brother's soul?

*

Bir Gardiyan bile cesaret edemedi sormaya
Bu adam niye böyle tuhaf konuşuyor diye:
Çünkü gardiyanın vazifesi
Olmuştu artık kendi kör talihi;
Gardiyan ağzına kilit vurmalı,
Yüzü duvar gibi olmalıydı.

Duygulanırdı yoksa,
Teselli etmeye çalışırdı:
Gerçi İnsanın Merhameti ne yapabilir ki,
Katiller Çukuru'na atılmışsa eğer?
Böyle bir yerde hangi zarif söz
Dost yüreğini avutabilir ki?

*

With slouch and swing around the ring
We trod the fools' parade!
We did not care: we knew we were
The devil's own brigade:
And shaven head and feet of lead
Make a merry masquerade.

We tore the tarry rope to shreds
With blunt and bleeding nails;
We rubbed the doors, and scrubbed the floors,
And cleaned the shining rails:
And, rank by rank, we soaped the plank,
And clattered with the pails.

Süklüm püklüm adımlarla
Yürüdük soytarılar kervanında!
Ama umurumuzda değildi: belli ki
Ön saftaydık şeytanın ordusunda:
Kafamız traşlı, ayaklarımız kurşun, sanki
Duruyorduk bir karnavalın ortasında.

Kanayan, kör tırnaklarla
Paramparça ettik katranlı halatları;
Kapıları sildik, yerleri süpürdük,
Temizledik ışıldayan parmaklıkları:
Sabunladık sırayla tüm tahtaları,
Yerlere vurarak bütün kovaları.

We sewed the sacks, we broke the stones,
We turned the dusty drill:
We banged the tins, and bawled the hymns,
And sweated on the mill:
But in the heart of every man
Terror was lying still.

So still it lay that every day
Crawled like a weed-clogged wave:
And we forgot the bitter lot
That waits for fool and knave,
Till once, as we tramped in from work,
We passed an open grave.

Çuval diktik, taş kırdık,
Tozlu çarkları çevirdik:
Teneke çaldık, türkü söyledik,
Değirmende terledik:
Ama hepimiz içimizde
Dehşet'i daima hissettik.

Daima hissettik onu içimizde
Yosunlara takılan dalgalar şeklinde:
Unuttuk kendi kara kaderimizi
Hırsızın, arsızın o uğursuz talihini,
Ama gün geldi, işten avare dönerken
Geçtik boş bir mezarın önünden.

With yawning mouth the yellow hole
Gaped for a living thing;
The very mud cried out for blood
To the thirsty asphalte ring:
And we knew that ere one dawn grew fair
Some prisoner had to swing.

Right in we went, with soul intent
On Death and Dread and Doom:
The hangman, with his little bag,
Went shuffling through the gloom;
And each man trembled as he crept
Into his numbered tomb.

*

O sarı çukur açmıştı ağzını,
Bekliyordu canlı bir şeyi yutmayı:
Yerdeki çamur bile kan istiyordu, kan
Susamış, zift karası meydandan:
Ve biliyorduk ki, hoş bir seher vakti
Asacaklardı mahkûmlardan birini.

İçeri girdik doğruca, ruhlarımız müesser,
Aklımızda yalnızca Ecel, Keder ve Kader:
Elinde küçük çantasıyla cellat ise geçti,
O kasvetin arasından, ayak sürüyerek;
Her birimizi bir titremedir aldı
Numaralı mezarlarımıza sürünüp girerken

*

That night the empty corridors
Were full of forms of Fear,
And up and down the iron town
Stole feet we could not hear,
And through the bars that hide the stars
White faces seemed to peer.

He lay as one who lies and dreams
In a pleasant meadow-land,
The watchers watched him as he slept,
And could not understand
How one could sleep so sweet a sleep
With a hangman close at hand.

O gece Endişe ete-kemiğe büründü,
Tüm ıssız koridorlarda dolaşır oldu,
Ve bu demirden kentte sessiz ayaklar
Bir aşağı, bir yukarı süzüldü durdu,
Ve yıldızları örten o parmaklıklardan
Bembeyaz yüzler bakındı durdu.

O ise uzandı, hayallere dalmış gibi,
Yeşil, serin bir vadideydi sanki,
Onu uyurken görenler
Bir türlü anlam veremediler,
Bir insan nasıl böyle rahat edebilirdi
Bu kadar yakındayken celladın nefesi.

But there is no sleep when men must weep
Who never yet have wept:
So we—the fool, the fraud, the knave—
That endless vigil kept,
And through each brain on hands of pain
Another’s Terror crept.

Alas! it is a fearful thing
To feel another’s guilt!
For, right within, the sword of Sin
Pierced to its poisoned hilt,
And as molten lead were the tears we shed
For the blood we had not spilt.

Uyumak mümkün olmaz ağlarsa
O güne kadar ağlamamış olanlar:
Biz hırsız, arsız ve namussuzlar içinse
Uzadı, bitmek bilmedi o gece,
Ve sürünüp geçti bir başkasının Dehşeti
Istırap dolu ellere gömülen her bir kafadan.

Eyvah! Ne korkunçtur hâlbuki
Başkasının suçunu yüreğinde hissetmesi!
Günah'ın kılıcı, niyeti iyi de olsa,
Saplanmıştı bir kere zehirli kabzasına,
Ve dökmediğimiz kan için gözümüzden
Akan yaşlar erimiş kurşun gibiydi.

The Warders with their shoes of felt
Crept by each padlocked door,
And peeped and saw, with eyes of awe,
Grey figures on the floor,
And wondered why men knelt to pray
Who never prayed before.

All through the night we knelt and prayed,
Mad mourners of a corpse!
The troubled plumes of midnight were
The plumes upon a hearse:
And bitter wine upon a sponge
Was the savour of remorse.

*

Keçe kunduralarıyla Gardiyanlar
Kilit vurulmuş kapılardan sürünüp geçti,
Bakınca gördüler ve şaşkına döndüler,
Yerde duran boz renkli şekilleri,
Ve neden secdeye yatmış diye düşündüler
Önceden hiç dua etmemiş bu bedenler.

Gecenin karanlığında diz çöküp dua ettik,
Bir cesedin yasını tutan biz deliler!
Gece yarısı görünen titrek kuştüyleri
Cenaze alayındaki çiçekler gibiydi:
Süngerdeki ekşi şarap ise
Sanki pişmanlığın lezzetiydi.

*

The grey cock crew, the red cock crew,
But never came the day:
And crooked shapes of Terror crouched,
In the corners where we lay:
And each evil sprite that walks by night
Before us seemed to play.

They glided past, they glided fast,
Like travellers through a mist:
They mocked the moon in a rigadoon
Of delicate turn and twist,
And with formal pace and loathsome grace
The phantoms kept their tryst.

Boz horoz öttü, al horoz öttü,
Ama gün doğmadı bir türlü:
Ve Dehşet’in çarpık yüzleri
Sardı yattığımız tüm köşeleri:
Geceleri gelen tüm kötü ruhlar
Çevremizde oynar oldular.

Bir göründüler, bir kayboldular,
Sanki sisler içinde birer yolcuydular:
Mehtabı bile aldılar alaya
Cilveli, zarif adımlarıyla,
Usul dâhilinde ve menfur zarafetle
Sürdü hayaletlerin vuslatı her saniyede.

With mop and mow, we saw them go,
Slim shadows hand in hand:
About, about, in ghostly rout
They trod a saraband:
And the damned grotesques made arabesques,
Like the wind upon the sand!

With the pirouettes of marionettes,
They tripped on pointed tread:
But with flutes of Fear they filled the ear,
As their grisly masque they led,
And loud they sang, and loud they sang,
For they sang to wake the dead.

Elimizde kova ve süpürge varken,
İnce gölgeleri gördük, el ele giderken:
Sardı her yeri bir hayalet hengâmesi
Onlar danslarını eder dururken:
Adi grotesk, oldu arabesk
Kumlara esen bir rüzgâr gibi!

Kukla gibi savruldular,
Parmak uçlarında döndüler:
Ama Endişe’nin sazıydı kulakları dolduran,
Oynadıkları müthiş tiyatro sürerken,
Hem çaldılar, hem söylediler, sanki
Ölüleri mezarından kaldıracak gibi.

"Oho!" they cried, *"The world is wide,*
But fettered limbs go lame!
And once, or twice, to throw the dice
Is a gentlemanly game,
But he does not win who plays with Sin
In the secret House of Shame."

No things of air these antics were
That frolicked with such glee:
To men whose lives were held in gyves,
And whose feet might not go free,
Ah! wounds of Christ! they were living things,
Most terrible to see.

“Vay!” diye bağırdılar, *“Dünya döner,*
Ama sakat kalır zincirlenen bilekler!
Bir kez, veya iki kez, nihayet
Adettendir şansını denemek,
Ama bu gizli Utanç Evi’ndeyken
Hep kaybeder, Günah ile bahse giren.”

Hayatı prangalara vurulmuş adamlar için,
Bir daha özgürce yürüyemeyecekler için,
Hiç de müphem hayallerden ibaret değildi
Bu neşeyle dolup taşan maskaralıklar;
Of! Sanki İsa’nın yaraları gelmiş de vücuda,
Serilmişti bir kez daha gözler önüne.

Around, around, they waltzed and wound;
Some wheeled in smirking pairs:
With the mincing step of a demirep
Some sidled up the stairs:
And with subtle sneer, and fawning leer,
Each helped us at our prayers.

The morning wind began to moan,
But still the night went on:
Through its giant loom the web of gloom
Crept till each thread was spun:
And, as we prayed, we grew afraid
Of the Justice of the Sun.

Dönüp durdular, coşup eğlendiler;
Kimi eşli danslar etti, yüzü gülerek,
Kimi de kol kola çıktı merdivenlerden
Kahpe edasıyla kırıtıp süzülerek:
Ve kurnaz alaylarla, davetkâr bakışlarla,
Her biri bizi secdeye götürdüler.

İnlemeye başladı sabah rüzgârı,
Ama gece bilmedi bitmek:
Devasa tezgâhında kasvet ağları
Dokundu ilmek ilmek:
Ve biz dua ettikçe, korkumuzu artırdı
Güneşin Adaletini beklemek.

The moaning wind went wandering round
The weeping prison-wall:
Till like a wheel of turning steel
We felt the minutes crawl:
O moaning wind! what had we done
To have such a seneschal?

At last I saw the shadowed bars,
Like a lattice wrought in lead,
Move right across the whitewashed wall
That faced my three-plank bed,
And I knew that somewhere in the world
God's dreadful dawn was red.

İnleyen rüzgâr esip geçti
Ağlayan zindan duvarlarından:
Duyduk dakikaların gidişini,
Ağır ağır, demir tekerlek gibi:
Ey inleyen rüzgâr! Biz ne yaptık
Ki bunları görmeye mecbur kaldık?

Nihayet gördüm gölgeli parmaklıkları,
Kurşundan örülmüş o kafesleri,
Tahta döşeğimin karşısındaki
Kireç badanalı duvara vuran gölgeleri,
Anladım ki dünyanın bir köşesinde
Kızarıyordu ecelin müthiş fecri.

At six o’clock we cleaned our cells,
At seven all was still,
But the sough and swing of a mighty wing
The prison seemed to fill,
For the Lord of Death with icy breath
Had entered in to kill.

He did not pass in purple pomp,
Nor ride a moon-white steed.
Three yards of cord and a sliding board
Are all the gallows’ need:
So with rope of shame the Herald came
To do the secret deed.

Saat altıda hücremizi temizledik,
Saat yedide her şey sakindi,
Fakat kudretli bir kanadın rüzgârı ve sesi
Hapishane duvarlarına çarpar gibiydi,
Çünkü buz gibi nefesiyle Ölüm Meleği
Can almak için kapıdan girmişti.

Ne resmigeçitle yürüdü,
Ne de beyaz ata bindi.
Darağacına ise sadece
Üç metre ip, bir de tahta gerekirdi:
Elinde pis bir iple, böyle geldi Ecel elçisi,
Sonunda yapmaya o mahrem işi.

We were as men who through a fen
Of filthy darkness grope:
We did not dare to breathe a prayer,
Or to give our anguish scope:
Something was dead in each of us,
And what was dead was Hope.

For Man’s grim Justice goes its way,
And will not swerve aside:
It slays the weak, it slays the strong,
It has a deadly stride:
With iron heel it slays the strong,
The monstrous parricide!

Biz ise ilerler gibiydik el yordamıyla,
Bataklığın o kirli karanlığında:
Dilimiz varmadı ne dua etmeye,
Ne de cefamızı hafifletmeye:
İçimizden bir parça kopmuştu,
Ve o kopan şeyin adı Umut'tu.

Dümdüz işler İnsanın zalim Adaleti,
Yolundan sapmaz bir an bile:
Zayıfı da keser, güçlüyü de,
Ölüm saçar yürüdükçe:
Ezer geçer tüm güçlüleri,
Soyunu satan o katilin demir ökçeleri!

We waited for the stroke of eight;
Each tongue was thick with thirst:
For the stroke of eight is the stroke of Fate
That makes a man accursed,
And Fate will use a running noose
For the best man and the worst.

We had no other thing to do,
Save to wait for the sign to come:
So, like things of stone in a valley lone,
Quiet we sat and dumb:
But each man’s heart beat thick and quick,
Like a madman on a drum!

Bekledik saat sekizi vursun diye;
Damağımız kurudu, susuzluk içinde:
Çünkü akrep vurunca sekizi,
Felek de insanı vuracaktı,
Ve Felek’in yağlı kemendi
İyiyi de, kötüyü de alırdı.

Yapacak bir işimiz yoktu,
Beklemekten başka o işareti:
Sessizce oturduk, tek söz söylemeden,
Issız bir vadideki taşlar misali:
Ama çarpıyordu her birimizin yüreği,
Delinin davul çalması gibi!

With sudden shock the prison-clock
Smote on the shivering air,
And from all the gaol rose up a wail
Of impotent despair,
Like the sound that frightened marshes hear
From some leper in his lair.

And as one sees most fearful things
In the crystal of a dream,
We saw the greasy hempen rope
Hooked to the blackened beam,
And heard the prayer the hangman’s snare
Strangled into a scream.

Derken saat vurdu sekizi
Soğuk havayı savurdu sesi,
Ve bütün zindanda uğuldadı,
Aciz bir kederin feryadı,
Bir cüzzamlının ininden yükselen
Ve ta bataklıklardan duyulan ses gibi.

Rüyasında korkunç şeyler gören
Bir adam gibiydik orada sanki,
Gördük ki yağlı kement
Kara kirişten geçmişti,
Duyduk ki celladın kapanı
O son duayı boğmuştu.

And all the woe that moved him so
That he gave that bitter cry,
And the wild regrets, and the bloody sweats,
None knew so well as I:
For he who lives more lives than one
More deaths than one must die.

Onu böylesine sarsan her şeyi,
Böyle feryat ettiren bütün elemi,
Sonsuz pişmanlıklarını, döktüğü onca teri,
Kimse bilemez benim bildiğim gibi: çünkü,
Birden fazla hayat yaşayanı
Birden fazla ölüm bekler.

PART IV

DÖRDÜNCÜ
BÖLÜM

There is no chapel on the day
On which they hang a man:
The Chaplain’s heart is far too sick,
Or his face is far too wan,
Or there is that written in his eyes
Which none should look upon.

So they kept us close till nigh on noon,
And then they rang the bell,
And the warders with their jingling keys
Opened each listening cell,
And down the iron stair we tramped,
Each from his separate Hell.

İbadet edilmezdi
Adam asılan günde:
Rahibin yüreği kararmış,
Benzi kireç gibi atmıştı,
Kimseler bakamazdı
Gözlerindeki ifadeye.

Öğleye kadar bizi bırakmadılar,
Neden sonra zili çaldılar,
Çınlayan anahtarlarıyla gardiyanlar
Hücre kapılarını araladılar,
Her mahkûm çıktı kendi Cehenneminden
Ve avare sallandı demir merdivenlerden.

Out into God’s sweet air we went,
But not in wonted way,
For this man’s face was white with fear,
And that man’s face was grey,
And I never saw sad men who looked
So wistfully at the day.

I never saw sad men who looked
With such a wistful eye
Upon that little tent of blue
We prisoners called the sky,
And at every careless cloud that passed
In happy freedom by.

Kavuştuk dışarıda, Yaradan'ın ferah havasına,
Fakat bu kez her zamankinden farklıydı,
Çünkü birinin yüzü endişeden bembeyazdı,
Diğerinin yüzü boz renge boyanmıştı,
Ve ben görmemiştim bir kez dahi
Güne böyle efkârla dalan, kederli kimseleri.

Ben görmemiştim bir kez dahi,
Mahkûmların gökyüzü dedikleri
O küçük, mavi örtüleri
Ve mutlu, mesut geçip giden
Kayıtsız bulut sürülerini,
Böyle efkârlı gözlerle izleyen, kederli kimseleri.

But there were those amongst us all
Who walked with downcast head,
And knew that, had each got his due,
They should have died instead:
He had but killed a thing that lived,
Whilst they had killed the dead.

For he who sins a second time
Wakes a dead soul to pain,
And draws it from its spotted shroud,
And makes it bleed again,
And makes it bleed great gouts of blood
And makes it bleed in vain!

*

Ama aramızdan bazıları
Boyunları bükük, yürüyorlardı,
Ve biliyorlardı, vadeleri dolmuş olsaydı,
Kendileri de çoktan ölmüş olacaklardı:
O sadece canlı bir şeyi öldürmüştü,
Cellat ise çoktan ölmüş bir şeyi.

Çünkü ikinci kez günah işleyen adam
Ölmüş ruhu uyandırır ve ıstıraba boğar,
Ve çeker alır onu lekeli kefeninden,
Ve kanını tekrar akıtır,
Ve kanını etrafa saçar,
Ve kanını beyhude akıtır!

*

Like ape or clown, in monstrous garb
With crooked arrows starred,
Silently we went round and round
The slippery asphalte yard;
Silently we went round and round,
And no man spoke a word.

Silently we went round and round,
And through each hollow mind
The memory of dreadful things
Rushed like a dreadful wind,
And Horror stalked before each man,
And Terror crept behind.

*

Maymun gibi, soytarı gibi, canavar gibiydik
Üzerimizde eğri büğrü çizgilerle,
Sessiz sedasız yürüdük
Zift karası, kaygan avluda;
Sessiz sedasız yürüdük,
Ve tek bir söz bile söylemedik.

Sessiz sedasız yürüdük,
Ve her boşalmış kafadan
Berbat bir rüzgâr gibi esti
Tüm berbat anılar,
Korku peşine düştü her birimizin
Ve Dehşet sürünüp geçti ardından.

*

The warders strutted up and down,
And kept their herd of brutes,
Their uniforms were spick and span,
And they wore their Sunday suits,
But we knew the work they had been at
By the quicklime on their boots.

For where a grave had opened wide,
There was no grave at all:
Only a stretch of mud and sand
By the hideous prison-wall,
And a little heap of burning lime,
That the man should have his pall.

Dolandı gardiyanlar, bir aşağı, bir yukarı,
Ve dizginlediler bu azgınlar sürüsünü,
Giyinmiş bayramlık kıyafetlerini,
Tekmili pırıl pırıl, tertemizdi,
Ama çizmelerindeki kireçten belliydi
Nereden, niye geldikleri.

Çünkü kazılan o geniş çukurda,
Bir mezar yoktu aslında:
Zindanın çirkin duvarına uzanan
Biraz çamur, biraz toprak sadece,
Ve biraz da kireç vardı, kaynayan
Cesede kefen olsun diye.

For he has a pall, this wretched man,
Such as few men can claim:
Deep down below a prison-yard,
Naked for greater shame,
He lies, with fetters on each foot,
Wrapt in a sheet of flame!

And all the while the burning lime
Eats flesh and bone away,
It eats the brittle bone by night,
And the soft flesh by day,
It eats the flesh and bone by turns,
But it eats the heart alway.

*

Kefeni de vardı bu biçare adamın,
Gerçi kim buna kefen diyebilirse:
Zindanda, avlunun yedi kat altında,
Çıplak halde, daha derin bir utanç adına,
Uzanır, ayaklarında prangalarla,
Alevden bir örtüyle sarılmış durumda!

Kaynayan kireç bir an bile durmadan
Eti-kemiği yer, bitirir;
Geceleri gevrek kemikleri,
Gündüzleri de yumuşak etleri,
Bir eti yer, bir kemiği,
Ama her zaman da yüreği.

*

For three long years they will not sow
Or root or seedling there:
For three long years the unblessed spot
Will sterile be and bare,
And look upon the wondering sky
With unreproachful stare.

They think a murderer’s heart would taint
Each simple seed they sow.
It is not true! God’s kindly earth
Is kindlier than men know,
And the red rose would but blow more red,
The white rose whiter blow.

Tam üç yıl, oraya ekilmeyecek
Ne bir fidan, ne de bir tohum:
Kimsenin eli değmeyecek
Tam üç yıl, o uğursuz toprağa,
O toprak ise gökyüzünü seyredecek
Gayri-sitemkâr gözlerle.

Sanırlar ki katil yüreği
Lekeler ekilen her bir tohumu.
Yalan! Tanrı'nın toprağı bereketlidir
İnsanın zannettiğinden daha bereketlidir,
Ki kızıl güller daha kızıl açar,
Beyaz güller daha beyaz.

Out of his mouth a red, red rose!
Out of his heart a white!
For who can say by what strange way,
Christ brings His will to light,
Since the barren staff the pilgrim bore
Bloomed in the great Pope’s sight?

But neither milk-white rose nor red
May bloom in prison air;
The shard, the pebble, and the flint,
Are what they give us there:
For flowers have been known to heal
A common man’s despair.

Dudağından kızıl, kıpkızıl bir gül açar!
Yüreğinden de beyaz bir gül!
Tanrı’nın iradesi yeryüzüne
Nasıl akseder, kim bilebilir,
Hacıların elindeki o kupkuru değnek
Mübarek Papa’nın önünde filizlendikten sonra?

Ama güllerin ne süt beyazı, ne de kızılı
Filizlenmez bu zindanlarda;
Bize burada sadece biraz cam kırığı,
Biraz taş, biraz toprak verirler:
Çünkü bilirler ki çiçeğin bir yaprağı
Alelade bir adamın bile derdine derman olur.

So never will wine-red rose or white,
Petal by petal, fall
On that stretch of mud and sand that lies
By the hideous prison-wall,
To tell the men who tramp the yard
That God’s Son died for all.

*

Yet though the hideous prison-wall
Still hems him round and round,
And a spirit may not walk by night
That is with fetters bound,
And a spirit may but weep that lies
In such unholy ground.

Yani güllerin ne şarap kızılı, ne de beyazı
Dağılamaz yaprak yaprak,
Zindanın çirkin duvarının dibinde
Tozlu, çamurlu yerlere,
Ve avluda avare sallanan adamlara
Tanrı'nın Oğlu hepimiz için öldü, diyemez.

*

Ama zindanın çirkin duvarları
Onu çepeçevre kuşatsa bile,
Gezinemez hiçbir ruh geceleri
Ayakları zincire vuruldu diye,
Ağlar ancak her bir ruh, serilir de
Böylesine murdar bir yerde.

He is at peace—this wretched man—
At peace, or will be soon:
There is no thing to make him mad,
Nor does Terror walk at noon,
For the lampless Earth in which he lies
Has neither Sun nor Moon.

They hanged him as a beast is hanged:
They did not even toll
A requiem that might have brought
Rest to his startled soul,
But hurriedly they took him out,
And hid him in a hole.

Huzura erdi şimdi bu biçare adam
Huzura ya erdi, ya erecek:
Onu kızdıracak bir şey yok artık,
Dehşet de güpegündüz gezinmeyecek,
Çünkü onun yaşadığı ışıksız topraklara
Ne Güneş doğacak, ne Ay ışığı düşecek.

Hayvan asar gibi astılar o adamı:
Söylenmedi arkasından
Ürkek ruhunu sakinleştirecek
İnceden bir matem ezgisi bile,
Çabucak çıkardılar adamı,
Ve kapattılar bir deliğe.

They stripped him of his canvas clothes,
And gave him to the flies;
They mocked the swollen purple throat
And the stark and staring eyes:
And with laughter loud they heaped the shroud
In which their convict lies.

The Chaplain would not kneel to pray
By his dishonoured grave:
Nor mark it with that blessed Cross
That Christ for sinners gave,
Because the man was one of those
Whom Christ came down to save.

Çıkardılar hemen üzerindeki döküntüleri,
Ve sineklere terk ettiler adamı, öylece;
Eğlendiler onun şişmiş, morarmış boynuyla,
Ve keskin bakan, kapkara gözleriyle:
Kahkahaları yükseldi gökyüzüne
Sarmalarken o mahkûmu kefenine.

Rahip ne bir dua okudu
Onun namussuz mezarında,
Ne de bir İstavroz çıkardı
İsa'dan günahkârlara yadigar kalan,
O adam da günahkârdı halbuki
Ve İsa onları kurtarmaya gelmişti.

Yet all is well; he has but passed
To Life’s appointed bourne:
And alien tears will fill for him
Pity’s long-broken urn,
For his mourner will be outcast men,
And outcasts always mourn.

Nihayet her şey yolunda; ancak,
Hayat’ın menziline varmıştı o:
Artık ellerin gözyaşı ıslatacak
Merhamet’in harap mezarını,
Çünkü yasını ötekiler tutacak
Zaten ötekiler daima yas tutar.

PART V

BEŞİNCİ BÖLÜM

I know not whether Laws be right,
Or whether Laws be wrong;
All that we know who lie in gaol
Is that the wall is strong;
And that each day is like a year,
A year whose days are long.

But this I know, that every Law
That men have made for Man,
Since first Man took his brother’s life,
And the sad world began,
But straws the wheat and saves the chaff
With a most evil fan.

Haklı mıdır, haksız mıdır,
Bilemem tüm bu Kanunlar;
Ama zindanda bizler biliriz,
Kaya gibidir bu duvarlar;
Bir gün burada bir sene kadar uzundur,
Öyle bir sene ki, günleri uzadıkça uzar.

İlk İnsan katlettiği gün kardeşini
Keder dolu dünya dönmeye başladı,
Ve bilirim ki, o günden beri
İnsanın İnsana koyduğu tüm Kanunlar,
Tıpkı bir meşum rüzgâr gibi,
Taneyi savurup, samanı tutar.

This too I know—and wise it were
If each could know the same—
That every prison that men build
Is built with bricks of shame,
And bound with bars lest Christ should see
How men their brothers maim.

With bars they blur the gracious moon,
And blind the goodly sun:
And they do well to hide their Hell,
For in it things are done
That Son of God nor son of man
Ever should look upon!

*

Ve şunu da bilirim,
Ve herkes bilsin isterim,
İnsan eliyle yapılan her bir hapishane
Utanç tuğlalarıyla örülmüştür,
İnsanın insana yaptığını İsa görmesin diye
Demir parmaklıklarla sarılmıştır.

Parmaklıklar bulandırır zarif mehtabı
Ve karartır bereketli güneşi:
Ve nihayet saklar o Cehennemi,
Çünkü orada yapılanlar şeyleri
Görmemeli ne Tanrı'nın Oğlu,
Ne de insanoğlu!

*

The vilest deeds like poison weeds,
Bloom well in prison-air;
It is only what is good in Man
That wastes and withers there:
Pale Anguish keeps the heavy gate,
And the Warder is Despair.

For they starve the little frightened child
Till it weeps both night and day:
And they scourge the weak, and flog the fool,
And gibe the old and grey,
And some grow mad, and all grow bad,
And none a word may say.

En adi işler de, zehir gibi, zıkkım gibi,
Büyür, serpilir bu zindanlarda:
İyiliktir İnsan›n içindeki
Sararıp solan tek şey burada:
Bir soluk Cefa tutar kapıları,
Keder olur tek Gardiyan.

Kimsesiz çocukları bile aç bırakırlar
Gece gündüz ağlayana kadar:
Zayıfa kamçı, güçlüye kırbaç vururlar,
İhtiyarları maskara ederler,
Kimi delirir, ama herkes geberir,
Yine de bir söz söyleyemezler.

Each narrow cell in which we dwell
Is a foul and dark latrine,
And the fetid breath of living Death
Chokes up each grated screen,
And all, but Lust, is turned to dust
In Humanity's machine.

The brackish water that we drink
Creeps with a loathsome slime,
And the bitter bread they weigh in scales
Is full of chalk and lime,
And Sleep will not lie down, but walks
Wild-eyed, and cries to Time.

*

Yattığımız her bir dar hücre
Kara, kaba birer keneftir,
Dipdiri Ölümün o kokuşmuş nefesi
Durmaz, boğar bu kafesten sahneyi,
Şehvet'ten başka her şey, en sonunda
Toza döner İnsanlık'ın çarkında.

İçtiğimiz acı sularda
Bir kara balçık yüzer,
Tozla, toprakla yoğurulur
Tartıp da verdikleri acı ekmekler,
Uyku ise duramaz, divane gibi gezer
Ve geçen Zaman'a daima sitem eder.

*

But though lean Hunger and green Thirst
Like asp with adder fight,
We have little care of prison fare,
For what chills and kills outright
Is that every stone one lifts by day
Becomes one’s heart by night.

With midnight always in one’s heart,
And twilight in one’s cell,
We turn the crank, or tear the rope,
Each in his separate Hell,
And the silence is more awful far
Than the sound of a brazen bell.

Bir cılız Kıtlık, bir ham Hararet,
Boğuşur iki yılan gibi,
Kimse bunu dert etmez gerçi,
Çünkü asıl titreten ve öldüren şey
Gece vaktinde kalbimizin dönüşmesidir
Gündüz vakti taşıdığımız taşlara.

Kalbimizde zifiri karanlık,
Hücremizde alaca karanlık,
Kazma savurduk, kürek salladık,
Hepimiz kendi Cehennemimizde kaldık,
Sessizlik kaçar gider uzaklara,
Kalırız küstah çan sesleriyle baş başa.

And never a human voice comes near
To speak a gentle word:
And the eye that watches through the door
Is pitiless and hard:
And by all forgot, we rot and rot,
With soul and body marred.

And thus we rust Life's iron chain
Degraded and alone:
And some men curse, and some men weep,
And some men make no moan:
But God's eternal Laws are kind
And break the heart of stone.

*

Asla bir insan sesi duyulmaz,
Bir güzel söz olsun söylenmez:
Kapıdan sürekli bizi izler
Gaddar, merhametsiz gözler:
Her şeyi unuturuz, çürüdükçe çürürüz,
Ruhumuz ayrı, bedenimiz ayrı kokuşur.

Paslanır Hayat'ın zincirleri sayemizde
Biz, alçalmış ve yapayalnız bir halde:
Kimi küfürler eder, kimi ağlar sessizce,
Hiç sesini çıkarmaz kimileri de:
Ama Yaradan'ın ebedi Kanunları müşfiktir
Yumuşatır taş kesilmiş kalbi bile.

*

And every human heart that breaks,
In prison-cell or yard,
Is as that broken box that gave
Its treasure to the Lord,
And filled the unclean leper’s house
With the scent of costliest nard.

Ah! happy they whose hearts can break
And peace of pardon win!
How else may man make straight his plan
And cleanse his soul from Sin?
How else but through a broken heart
May Lord Christ enter in?

*

Zindan hücresinde veya avlusunda,
Yumuşayan her insan kalbi,
O kırık sandık gibidir sanki
Efendimiz’e veren tüm hazinesini
Ve donatan en pahalı kokular ile
Pis bir cüzzamlının evini bile.

Ah! Ne mutlu kalbi yumuşayanlara
Ve sonunda bağışlananlara!
İnsan başka türlü nasıl yolunu bulabilir
Ve ruhunu Günah’tan arındırabilir?
Efendimiz nasıl girebilir ruha
Kırık kalplerin çatlaklarından başka?

*

And he of the swollen purple throat,
And the stark and staring eyes,
Waits for the holy hands that took
The Thief to Paradise;
And a broken and a contrite heart
The Lord will not despise.

The man in red who reads the Law
Gave him three weeks of life,
Three little weeks in which to heal
His soul of his soul’s strife,
And cleanse from every blot of blood
The hand that held the knife.

O ise şişmiş, morarmış boynuyla
Ve keskin bakan, kapkara gözleriyle,
Hırsız'ı Cennet'e götüren
O mukaddes elleri bekler;
Çünkü Efendimiz asla hor görmez
Kırık, tövbekâr kalpleri.

Allar giyen adam Hükme vardığında
Üç hafta ömür verdi o zavallıya,
Sadece üç hafta, arınabilsin diye
Ruhundaki bitmeyen kavgadan,
Ve bıçağı savuran elleri
Temizlensin diye her damla kandan

And with tears of blood he cleansed the hand,
The hand that held the steel:
For only blood can wipe out blood,
And only tears can heal:
And the crimson stain that was of Cain
Became Christ's snow-white seal.

Gözünden yaş yerine akan kanla
Temizledi çeliğe sarılmış elini:
Çünkü kanı ancak kan temizleyebilir,
Yaraları da ancak gözyaşı sarabilirdi:
Kabil’den yadigar o kızıl leke ise
Dönüşürdü İsa’nın kar beyaz mührüne.

PART VI

ALTINCI BÖLÜM

In Reading gaol by Reading town
There is a pit of shame,
And in it lies a wretched man
Eaten by teeth of flame,
In a burning winding-sheet he lies,
And his grave has got no name.

And there, till Christ call forth the dead,
In silence let him lie:
No need to waste the foolish tear,
Or heave the windy sigh:
The man had killed the thing he loved,
And so he had to die.

And all men kill the thing they love,
By all let this be heard,
Some do it with a bitter look,
Some with a flattering word,
The coward does it with a kiss,
The brave man with a sword!

Reading ilindeki Reading zindanında
Bir utanç çukuru vardır orada,
O çukurda bir adam yatar, biçare
Delik deşik olmuş, alevin dişleriyle
Sardılar onu yanan, kavrulan bir kefene
Ve bir isim bile yazmadılar kabrine.

Şimdi yatsın orada sessizce,
Ölüler dirilinceye dek mahşerde:
Lüzumu yok gözyaşı dökmenin,
Ya da beyhude serzenişlerin:
Bu adam sevdiğini öldürmüştü,
Ve bu yüzden de ölmüştü.

Ve herkes öldürür sevdiğini,
Bunu böyle bilin,
Kimi hazin bir bakışla öldürür,
Kimi latif bir sözle,
Korkaklar öperek öldürür,
Yürekliler kılıç darbeleriyle!

NOT 1

Birinci Bölüm'ün son bendinde adı geçen Kayafa, Yeni Ahit'teki anlatıya (Matta 26) göre İsa'yı öldürmek için düzenlenen komployu organize eden kişidir.

NOT 2

Üçüncü Bölüm'ün onsekizinci bendindeki *"Süngerdeki ekşi şarap ise / Sanki pişmanlığın lezzetiydi"* dizeleri, çarmıha gerilen İsa'ya sünger ile şarap verilmesine yapılan bir telmihtir. Bu olay Matta 27:48'de şöyle anlatılır: "İçlerinden biri hemen koşup bir sünger getirdi, ekşi şaraba batırıp bir kamışın ucuna takarak İsa'ya içirdi."

NOT 3

Üçüncü Bölüm'ün yirminci bendinde geçen "*rigadoon*" ifadesi, özgün adı Rigaudon olan, Fransa kökenli bir tür dansın adıdır.

NOT 4

Üçüncü Bölüm'ün yirmibirinci bendinde geçen "*saraband*" ifadesi, özgün adı Zarabanda olan, İspanya kökenli bir tür dansın adıdır.

NOT 5

Dördüncü Bölüm'ün ondokuzuncu bendinin beşinci mısrasında geçen "*earth*" kelimesi hem dünya, hem toprak anlamına gelmektedir.

NOT 6

Beşinci Bölüm'ün onuncu bendinin son mısrasında geçen "*brazen*" kelimesi hem küstah, hem pirinç anlamına gelmektedir; yani şair bu kelimeyi, mısradan hem "küstah çanlar" hem de "pirinç çanlar" anlamı çıkacak şekilde kullanmıştır.

BİRİNCİ BASKI, 1898

THE
BALLAD
OF
READING
GAOL
BY
C. 3. 3.
LEONARD SMITHERS
ROYAL ARCADE LONDON W
MDCCCXCVIII

Large 8vo ebadında kağıda baskı (8,75 inç x 5,5 inç); sayfalar: viii + 31; fiyatı 2 şilin, 6 peni.

Tasnif: — İlk sayfa, ilk sayfanın arkasında şu yazı bulunur:

Bu baskıda 800 nüsha el yapımı kâğıda,
30 nüsha da Japon parşömenine basılmıştır.
Ocak 1898
Tüm hakları saklıdır.

1 yaprak; iç kapak, arkası boş, 1 yaprak; başlık sayfası, arkası boş, 1 yaprak; İthaf, arkası boş, 1 yaprak; metin, 31 sayfa, her yaprağın arkası boş; sonra bir boş yaprak.

Chiswick Matbaası'nda basılmıştır, ama matbaanın damgası görünmemektedir.

Kapaklar tarçın renginde, kitabın sırtı beyaz renktedir, sırtta altın yaldız ile kitabın adı yazmaktadır:

The
Ballad
of

Read-
ing
Gaol

13 Şubat 1898’de yayımlanmıştır.

7. sayfada bulunan İthaf şöyledir:

> Bir zamanlar Kraliyet Muhafızları’nda süvari olan ve
> 7 Temmuz 1896’da
> Berkshire-Reading’deki Devlet Hapishanesi’nde ölen
> C.T.W.’nin anısına...

İlk taslak baskıda ilave bir ithaf daha bulunuyordu, o da tam olarak şöyleydi:

> İthaf
> Hapishaneden çıktığımda kimileri beni kıyafetlerle karşıladı, kimileri çeşit çeşit baharatlar getirdi, kimileri de akıl vermeye geldi.
> Siz ise sevginizi getirdiniz.

Smithers’ın önerisiyle bu ilave kaldırılmıştır.

“C.3.3.”, Wilde’ın Reading Zindanı’ndaki numarasıydı ve C blok, 3. kat, 3. hücrede kaldığı anlamına gelmektedir.

JAPON PARŞÖMENİ BASKISI, 1898

Aynısı.

Bu baskıda 30 nüsha Japon parşömenine basılmıştır; fiyatı 21 şilin.

Tasnifi yukarıda bahsedilen normal baskıdaki gibidir. İlk yaprağın arkasında, baskıya ilişkin detayların altında yayımcının mor mürekkeple eklediği el yazısı bulunur: “*Hayır… Japon parşömenine.*”

Japon parşömenine yapılan 30 nüshalık basım ve normal baskıya ait 400 nüsha 24 Ocak 1898’de, ilk baskıya ait diğer 400 nüsha da 8 Şubat 1898’de basılmıştır.

İlerleyen sayfalarda bulunan Bayan Marbury’nin Smithers’a yazdığı mektupta görüleceği üzere *Balad*’ın *The New York Journal*’da 13 Şubat tarihinde yayımlanması bekleniyordu ve bu tarih Pazar gününe rastlamaktaydı. Amerika ile eşzamanlı olarak yayımlama planı suya düştüğü için İngiltere’de esas yayımlanma tarihine bağlı kalınmıştır.

The Athenæum’da 12 Şubat 1898 Cumartesi günü şu reklam bir sayfanın çeyreğini kaplayacak şekilde yayımlanmıştı:

13 Şubat’ta yayımlanacaktır

***

READING ZİNDANI BALADI
C.3.3.
imzasıyla

***

Baskı 800 adettir, el yapımı kâğıda basılmış, cildi beyaz ve tarçın rengidir,
30 nüsha da Japon parşömenine basılmıştır.

***

Fiyatı: 2 şilin 6 peni
Japon parşömenine baskının fiyatı: 20 şilin

***

LEONARD SMITHERS,
Old Bond Caddesi, Royal Arcade, No: 4-5,

Smithers 14 Şubat Pazartesi günü kayıt yaptırmak için Stationers’ Hall’a gitmiş ve yayımlanma tarihini 13 Şubat olarak belirtmiştir.

Sayfa 76’te bulunan el yazmaları[1] dört bendin ilki Dördüncü Bölümün son bendidir, ikincisi ve üçüncüsü Beşinci Bölümün ilk iki bendidir ve sonuncusu bütün olarak metinden çıkarılmış, ancak *Balad*’ın diğer kısımlarında kullanılmıştır. Çıkarılan kısım şöyledir:

The Ballad of Reading Gaol
By
C. 3. 3.
[Oscar Wilde]

Pirated Edition [1904]

The Ballad of Reading Gaol
By
C. 3. 3.
[Oscar Wilde]

Seventh Edition, 1899
THE BALLAD OF READING GAOL

The Ballad of Reading Gaol
By
C. 3. 3.

First Edition, 1898

With front of brass and feet of lead
We tramp the prison yard.
We tramp the slippery asphalte ring
With soul and body marred,
And each man’s brain grows sick with hate,
And each man’s heart grows hard,

Reading Zindanı Baladı’nın yazımına Fransa’da Dieppe yakınlarındaki Berneval’in Chalet Bourgeat beldesinde 1897 yazında başlanmıştır.

Wilde bu dönemdeki mektuplarında şiirinden sık sık bahsetmektedir ve ilk bahis 19 Temmuz’da Smithers’a yazdığı mektupta olmuştur:

> Hala şiirim üzerinde çalışıyorum! Şiir zor bir sanat, ama şimdiye kadar yaptıklarımın çoğunu beğendim.

4 Ağustos'ta da şöyle yazmıştır:

> Bir gün yayımlamaya değecek kadar seveceğiniz bir iş çıkaracağımı ümit ediyorum.

24 Ağustos'ta işe şunları yazmıştır:

> Size gönderdiğim Şiir'i daktiloda yazdırıp Cumartesi günü bana getirebilirseniz çok büyük bir iyilik yapmış olacaksınız. Gelemezseniz de Dieppe'teki Hotel Sandwich'e, Sebastian Melmoth adına posta ile gönderiniz. İnce kâğıda değil, kaliteli kâğıda yazılmasını istiyorum,[2] kapağını da kahverengi kartondan yapın. Yazmayı henüz bitirmedim, ama daktiloda yazılmışını görmek istiyorum. Kendi el yazımdan sıkıldım artık. [3]

Smithers ise şöyle cevap vermiştir:

Old Bond Caddesi
Royal Arcade, No: 4-5
Londra
2 Eylül 1897

Oscar Wilde Bey'e,
Sevgili Wilde,
Şiirinizi dün gönderdim. Aubrey'e de gösterdim ve çok etkilendi. İlk sayfa için hemen bir resim hazırlamaya söz verdi, ama öyle bir şekilde söyledi ki hiçbir şey yapmayacağına kanaat getirdim. Zaten "Matmazel Maupin" muhabbetlerinden sıkılmış durumda ve sadece "Casanova"dan bahsediyor. Ona herhangi bir şekilde, herhangi bir iş yaptırmak mümkün değil.
Conder'la en son Salı günü görüştüm ve ayrıldığımızda epeyce kötü bir haldeydi. Çünkü Salı sabahı kendisine küçük bir çek geldi, biz de tüm Salı gününü çeki bozdurup parayı harcamaya ayırdık. Şimdi Sandwich Bar'a dağlar kadar borcu var.
Bacağım çok ağrıyor ve yürümek çok zor hale geldi. Bu yüzden Rouen'daki randevumuzu bir hafta ertelememiz gerekiyor.
Müsait olduğunuzda bana şiirin ya daktiloda yazılmış halini, ya da el yazmalarını gönderin, ben de size taslak baskıyı göndereyim.

Saygılarımla,
LEONARD SMITHERS.

Wilde Ekim ayında Napoli'de bulunuyordu. Burada beşinci ve altıncı bölümleri yazdı. Ama paraya da ihtiyacı vardı. Yayımcısına gönderdiği mektupta şöyle diyordu: [4]

> Cook'tan hala haber alamadım, ama sizden istediğim şeyi yapmış olduğunuzdan eminim. Sizden öylesine bir borç istemiyorum, sadece yayımlamak üzere olduğunuz şiirim için biraz avans istiyorum. Dieppe'te bulunduğum sırada kitap işi için ne tür şartlarım olduğunu sorduğunuzda meseleyi tamamen sizin takdirinize bırakmaya

hazır olduğumu söylemiştim. Siz de tüm kârı bana vereceğinizi söylemiştiniz… Bu teklif de Café des Tribunaux'daki akşam yemeğinden sonra değil, önce yapılmıştı. Ben de bunu hiç de adil olmadığı için kabul edemeyeceğimi ve kârın yarısını alacağımı söylemiştim. Bu şekilde anlaşmıştık.

O zamanlar şiiri önce bir gazetede tefrika etmeyi teklif etmiştim, ama aradan geçen sürede bundan vazgeçtim. Vaktinden evvel tanınır olmak satışlarınızı elbette kötü etkilerdi. Zaten insanlar da bir peniye alabilecekleri bir şey için mücevherlerini bozduracak değiller. Niye, bilmiyorum. Ama bu her yerde böyledir, belki Napoli hariç… Neyse, … sonrasında şiirin bekareti sizindir. … Bana kalırsa sizden 20 pound avans isteyerek çok da büyük bir talepte bulunmuyorum.

Eğer şiirim için 20 pound'luk bir avans istemenin ticari açıdan hakikaten yapmaya hakkım olan bir şey olduğu fikrini edinmediyseniz, bir an önce edinmenizi dilerim.

Size kişisel borç için de muhtemelen ileride başvuracağım, hatta bana kalırsa böyle bir şey mutlaka olacaktır. Ama şimdiye kadar ilişkimiz sadece şair ve yayımcı arasındaki sıradan bir ilişkiden ibaret oldu ve bundan kazançlı çıkan da genellikle yayımcı tarafı oldu. … Bugün size ayrıca şiirimden gayet tesirli, romantik-realist karışımı dört bent daha gönderiyorum, bu da benim cömert tabiatımın bir göstergesidir. Toplamda yirmi dört mısra var,[5] bunların her biri şiire değer verilen yerlerde 20 şilin eder. Bunları lütfen … İkinci Bölüme, “had such a sin to pay” diye biten altıncı bendin sonrasına gelecek şekilde ekler misiniz? Çünkü bu dört bent o kısımda mükemmel duruyor ve diğerlerine nazaran kısa duran İkinci Bölümü geliştirmiş oluyor.

Bir de, şiirin tasvirler eklenmiş ikinci bir edisyonunun yapılması konusunda bana çoktan yazmış olduğunuzu umuyorum…

1 El yazmalarının tamamının nerede olduğu bilinmemektedir. Üçüncü Bölümün bulunduğu dört sayfalık bir folyo 8 Aralık 1909'da New York'taki bir açık artırmada 100 dolara satıldı. – [S.M.]

2 24 Mayıs 1898'de yayımcıya yazdığı ve bir oyunun daktilo ile yazılmasını istediği mektubunda şunları söylemiştir: “ince kâğıda değil, kalın ve kaliteli kâğıda yazın. İnce kâğıtlarda düzeltme yapamıyorum. Hem ince kâğıtları da israf etmemek gerekir. Yani doktorlar böyle diyor en azından… Bana Paris'e gelmekten vazgeçtiğinizi söyleyin ki gelişiniz sürpriz olsun.” – [S.M.]

3 Glaenzer satış kataloğu, New York, 1911,

4 2 Ekim 1897 tarihli bu mektup, Richard Butler Glaenzer tarafından The Bookman'da (New York, Haziran 1911, sayfa 380) iktibas edilmiştir. New York'ta 28 Kasım 1911'de çıkan Glaenzer satış kataloğunda ise tarih 9 Ekim olarak verilmiştir. – [S.M.]

5 “The oak and elm have pleasant leaves” diye başlayan ve “For none can tell to what red Hell / His sightless soul may stray.” mısralarıyla biten bölüm.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—

I know not whether Laws be right
Or whether Laws be wrong;
All that we know who lie in gaol
Is that the wall is strong;
And that each day is like a year,
A year whose days are long.

But this I know, that every Law
That men have made for Man,
Since first Man took his brother's life,
And the sad world began,
But straws the wheat and saves the chaff
With a most evil fan.

* With bricks of shame and [illegible] of [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
And [illegible]
And [illegible]

Birkaç gün sonra, 19 Ekim'de ise şunları yazmıştır:

> 100 adedi basına, yazarlara vs. gidecek olan 500 nüshalık baskı sadece masrafları karşılamaya yeteceği ve beni de size karşı 20 pound borçlu bırakacağı için bence artık şiiri bir gazetede tefrika etmek daha iyi olacaktır. Şiir Chronicle'da basılamayacak kadar uzun…
> —— bana karşı çok kaba davrandı ve artık onunla iş konuşabileceğimi sanmıyorum…
> Benim aklımda Reynolds's var… Bu gazete suçlular arasında çok okunuyor. Ben de artık bu sınıfa dâhilim ve dengim insanlar tarafından okunacak olmak benim için yeni bir tecrübe olacaktır.[6]

Aynı gün bir arkadaşına şöyle yazmıştı:

> Balad'ı bitirir bitirmez yeni bir komedya yazmaya başlayacağım ama Balad hala tüm vaktimi almaya devam ediyor.

Wilde hala Napoli'de olduğu 16 Kasım tarihinde Smithers'a şunları yazmıştır:

> Taslaklar üzerinde düzeltme yapamadan önce bu adaletsiz dünyadan göçüp gideceğim diye korkuyorum, o yüzden taslakları lütfen gönderin. Geçen Çarşamba göndereceğinizi söylemiştiniz, ama hala ortalıkta görünmüyor. Konusu baştan sona sıkıntılı, üslubu gayet kişisel olan şiirimi benim elimden çıktığı belli olacak kadar iyi bir hale ölmeden önce sokmam lazım. Umarım taslak baskı bu hafta elime geçer. Kapak konusuna gelirsek… Nasıl isterseniz öyle yapın - ne kadar sade, o kadar iyi.
> Amerika hakkında artık konuşmayacağım. Hiç ümidim kalmadı, ama şiirin ABD'de telifini alacağınıza güveniyorum. Büyük bir satış yaparız belki – az da olsa ihtimal var.

8 Aralık'ta, yine Amerika'da telif hakkı alma konusunda, şunları söylemiştir:

> Bayan Marbury'den haber aldığınızı duyduğuma sevindim. Şiiri ona mutlaka gönderin. Tasvirler konusundaki tavsiyeleri elbette bizi ilgilendirmiyor. Şiirin sahip olduğu tüm güzelliği tamamen berbat edeceğini ve psikolojik ifşaata bir şey katmayacağını düşünüyorum, bunu kendisine iletiniz. Hapis hayatının dehşeti, bir insanın görünüşündeki tuhaflık ve ruhundaki trajedi arasındaki zıtlıktan ibarettir. Tasvirler ise bu zıtlıkta ilkini ön plana çıkarırken ikincisini gizler. Gerçekçi tasvirlerden bahsediyorum, tabii. Tashih nüshasını göndermenizi bekliyorum, onları değerlendirip size geri gönderene kadar göğsüme bir bıçak saplayıp kurtulmamaya da söz veriyorum.[7] Sonra belki emekli olurum. Ama önce sizinle burada bir yemek yemek istiyorum. Ziyafetten ayrılır gibi bu hayattan ayrılmak sadece bir felsefenin değil, aynı zamanda bir aşk hikâyesinin sonucudur.

Smithers ise 29 Aralık'ta işyerinden gönderdiği mektupta şöyle cevap vermiştir:

Sevgili Wilde,

Size başlıkların bulunduğu birkaç taslak baskıyı daha gönderiyorum. Göreceksiniz, çok aceleyle hazırlandı, hatta bazı yerlerinde lekeler var. Bunlar tabii ki esas baskı sırasında düzeltilecek. Yaptığım değerlendirmeler ise şu şekilde:

Sayfa 2 - Böyle iyi. Tabii italik yazıların düz yazılmasını isterseniz, öyle de yapabiliriz.

Sayfa 3 - İç kapak. Böyle iyi.

Sayfa 5 - Başlık. "C.3.3." yazısını birisine özel olarak çizdirdim ve üstteki yazı tipiyle uyumlu olmasına dikkat ettim. Ama bunun için çinko kalıp kullandığımızdan dolayı, yukarıdaki yazı tipinin tamamen aynısının sağlanması adına epey işçilik lazım oluyor, ki böylelikle eşit derecede kalınlığa ve siyahlığa sahip olsun. Bunların yapılması için taslağı matbaaya iki kez gönderdim, ama matbaadakilerin umursamazlığı yüzünden iki seferde de daha iyi bir sonuç elde edemedik.

Yine de, yazı tipini itina ile incelediğinizde siz de göreceksiniz, hazırlıklar gerçek anlamda tamamlandığında kitap baskıdan eşik kalınlık ve homojenlikte çıkacaktır. Bu konuda içiniz rahat olsun, "C.3.3." yazısı bu taslaktaki gibi lekeli şekilde basılır mı, diye endişe etmenize gerek yok.

Sayfa 7 - İthaftaki "C.T.W." yazısını küçülttüm, ama galiba büyüğü daha iyiydi. Nedense şimdi bu sayfadaki bütün yazılar bana büyük geliyor, ama siz istemezseniz başka değişiklik yapmayız.

Sayfa 5'e (başlığın olduğu sayfaya) dönecek olursak, artık "Leonard Smithers" yazısı, şairin ben olmadığımı, sadece onu halka takdim eden mütevazı bir kişi olduğumu kesin bir şekilde belli edecek kadar küçültülmüş durumda. İnsanın içine sinecek şekilde hazırlayabilmesi açısından bu başlık sayfası biraz tuhaf oldu, çünkü şimdi bile "C.3.3." yazısının baskısındaki hafiflik sayesinde bile içim tam olarak rahat etmiyor. Tabii bu gibi durumlar bütün sayfalar baskıya hazır hale geldiğinde ortadan kalkmış olacak, bunun için de saatlerce uğraşıp yazı tipini tam oturtmak gerekecek.

Az önce, yani bu mektubu yazdığım sırada, telgrafınız elime ulaştı. Cevabını ve tashih nüshasını gönderdim.

Cevabı gönderdikten sonra da tasarımcıdan ikinci bir "C.3.3." tasarımı geldi. Bunu da kenarına kurşun kalemle "2" yazarak size gönderiyorum. (C.3.3.) şeklinde tasarlanan bu ikincisini, (C.3.3.) şeklindeki birinciden daha çok sevdim. Eğer siz de öyle düşünürseniz göndereceğiniz cevap mektubunda bunu da belirtip tasarımı geri gönderin, ben de baskı kalıplarını ona göre ayarlatırım. Ama lütfen tasarımı kaybetmeyin, eğer kullanılmasını istediğiniz tasarım o olursa cevabınızla birlikte bana geri gönderin. Tercihinizi yapmanız için size iki tasarım gönderdiğime bakılırsa başlık sayfası konusunda ihmalkâr davrandığım pek söylenemez.

Bayan Marbury'nin mektupları hakkındaki yorumunuzu öğrenmeyi sabırsızlıkla bekliyorum. Ama belki de yorumunuzu bana değil de doğrudan Bayan Marbury'ye yazmayı tercih etmişsinizdir.

Saygılarımla,
LEONARD SMITHERS

Not: Noel tatilini bomboş geçirdim ama koca bir domuz yavrusunu da gövdeye indirdim tabii.

Sıradaki iki mektup belli ki alıcıya ulaşmamış. Wilde, "*51, Santa Lucia, Napoli*" adresinden 9 Ocak 1898'de Smithers'a yazdığı mektupta şunları söylemişti: [8]

> Günlerdir bekliyorum, ama tashih nüshası hala elime ulaşmadı. Daha fazla beklemek de saçmalık. Umarım bir sorun yoktur. İkinci Bölüm'de bir yerlerde "*for weal or woe again*" mısrasını "*in God's sweet world again*" mısrasıyla değiştirmem için yaptığınız öneriye (ya da isteğe) gelecek olursak… Kesinlikle! Lütfen düzeltmeyi kendiniz yapın. Sanatta sonradan akla gelen şeyler her zaman, ya da çoğu zaman, kötü olur. Yeni "C.3.3." yazısı mükemmel olmuş, ekte geri gönderiyorum. "İthaf" sayfasındaki "C.T.W." yazısı ise eskisi gibi büyük olduğunda daha iyiydi. Aynı sayfadaki "*trooper*" kelimesinin ilk harfi de büyük olmalı.
>
> Bence "*in the Royal Horse Guards*" kısmı da "*of the R. H. G.*" olarak yazılmalı. Bilmiyorum, sanki "*of*" kullanmak daha güzel duruyor.
>
> Kapağı vs. size bırakıyorum. Buralarda posta sıkıntılı bir konu, o yüzden lütfen daha fazla fikir almak yerine hepsini mümkün olduğunca erken gönderin. Tüm şairler gibi ben de sizin ellerinizde güvendeyim. Amerika konusuna gelirsek, bence kitabı orada ismim olmadan yayımlamak daha iyi olur. Görüyorum ki insanları korkutan şey benim adım. Umarım farklı edisyon gibi bir şeyler olur. Ne yapılabileceği konusunda tavsiye verecek durumda değilim, ama bana öyle geliyor ki diğer yerlerde olduğu gibi Amerika'da da ismimin gizlenmesi elzemdir. Hem halk böyle meşhur sırları sever. Marie Corelli de başarısının yarısını, onun kadın olduğuna dair asılsız dedikodulara borçludur. Diğer konularda ise Amerika ile ilgili nasıl isterseniz öyle yapın, ama farklı edisyon fikrini de unutmayın.
>
> Size son yazdığım günden beri başıma birçok talihsizlikler geldi: grip, hırsızlık (Sicilya'ya gittiğim zaman villada bıraktığım bir hizmetçi bütün kıyafetlerimi vs. çaldı), hastalık, yalnızlık ve traji-komedi sayılacak bir varlığa eşlik eden genel bir bıkkınlık hali; ama yine de artık şiirimin yayımlandığını görmek istiyorum.

Ertesi gün, 10 Ocak'ta, yani Wilde'ın mektubunu almasının mümkün olmadığı bir günde, Smithers şunları yazmıştır:

> Sevgili Wilde,
>
> 29 Aralık'ta size başlık sayfasının son taslağını gönderdim. O günden bu güne sizden bir haber alamadım. Lütfen o sayfayı sizi de zora sokmayacak şekilde mümkün olduğu kadar erkenden geri gönderiniz. Bir de Bayan Marbury'nin size göndermiş olduğum mektubu hakkında bir yorum yapıp yapmadığınızı bana bildiriniz.
>
> Saygılarımla,
LEONARD SMITHERS

Smithers, *Balad*'ı Amerika'da yayımlatmaya çalışan Bayan Marbury'ye 12 Ocak'ta bir mektup daha göndermiştir:

> Sayın Marbury,

Bay Wilde ile konuştum ve şiirin Amerika'da ismi olsa da olmasa da yayımlanmasını istiyor, isim konusunu siz nasıl uygun görürseniz öyle yapacağız. Ayrıca şiir için alabileceğiniz her türlü makul miktarda parayı kabul etmeye hazırız, tabii çok cüzi olmaması şartıyla. Eğer bulabileceğiniz en iyi miktarı bana telgrafla bildirirseniz ben de kabul edip etmediğimizi söylerim ve yayımlanma tarihini kesinleştiririz; veya tarihi siz de belirleyebilirsiniz, ben de şiiri burada aynı tarihte yayımlarım. Kitabı önümüzdeki sekiz-on gün içinde basmayı planlıyorum, sizde zaten bir nüshası bulunuyor, geriye sadece ikimiz için de uygun bir yayımlama tarihini belirlemek kalıyor, tabii bu tarihin size uyması şart. New York Journal'dan bana ilettiğiniz mektuba bakarsak bu konuda çok zorlanacağınızı sanmıyorum. Bay Wilde kitabın bir an önce yayımlanması konusunda çok sabırsız, ben de bu yüzden sizin bulabileceğiniz en iyi fiyatı kabul etmeye hazırım.

Saygılarımla,
LEONARD SMITHERS

Not: 16. sayfanın sonundaki "*For weal or woe again*" mısrası "In God's sweet world again" olarak değiştirildi.
Amerika'daki telif haklarının alınması meselesi sizin tarafınızdan halledileceğini sanıyorum. İlgili masrafları bana bildirebilirsiniz.

Bayan Marbury ise şöyle cevap vermiştir:

25 Ocak 1898
New York

Sayın Smithers,
11 ve 12 Ocak tarihlerinde gönderdiğiniz mektuplar elime ulaştı. Bay Reynolds hakkında söylediklerinizi okudum. Ama bazı gazeteci tanıdıklarım Reynolds'ın şiiri birkaç gazeteye gösterdiğini, ama hiçbirinin büyük bir ilgi göstermediğini söylediler. Bu sabah Journal nihai teklifini iletti ve o da ne yazık ki sadece 100 dolar. The World ise para vermek istemiyor, hiçbir ajans da konuyla ilgilenmiyor. Benden başka haber almazsanız bilin ki elimdeki en iyi fiyat budur. Eğer Journal'ın teklifini kabul ederseniz 13 Şubat'ta yayımlamak için izin alma işlemlerine başlarız. Lütfen bunu cevabınızda belirtiniz. Telgrafı "Henrietta Caddesi, No: 5, Covent Garden" adresindeki ofisime gönderirseniz daha ucuza gelir.

Saygılarımla,
ELISABETH MARBURY

Şiirin ilk baskısı yapılıp ciltleme bittikten sonra Smithers şu mektubu gönderdi:[9]

Old Bond Caddesi
Royal Arcade, No: 4-5
Londra

26 Ocak 1898

Sevgili Wilde,
Balad'ı basıp ciltlettim. Ciltte kullanılan kumaşın örneğini mektupla birlikte gönderiyorum. Kitabın sırtı için beyaz keten, kapakları için tarçın rengi keten kullandım. Kitabın kalınlığını göstermesi için de bir parça kâğıdı katlayıp mektuba iliştirdim, kitabın arkasına yazılacak yazının şeklinin bir örneğini de kâğıdın üzerine kurşun kalemle çizdim. Bu yazı şekli başlık sayfasındaki yazıya biraz benziyor. Mücellide başlık sayfasından yirmi adet göndermesini söyledim, elime ulaşınca size ileteceğim (bu da muhtemelen yarın olur), siz üzerine yorumunuzu yazıp bana gönderirsiniz, ben de ciltleme tamamlanınca tüm nüshaları alıcılara gönderirim. Bu kişilerin adresleri bende yok, bunları da göndermenizi rica ediyorum. Kitabı ciltletir ciltletmez bir nüshayı size göndereceğim. Lütfen yayımlanma tarihine kadar başkasına göstermeyin. Tabii bir yandan da Bayan Marbury'nin kitabı ne kadar satabileceğine de bakacağım. İşler iki hafta içinde istediğimiz gibi gitmezse ondan masrafları bana ait olacak şekilde kitabın ABD'de telif hakkını almasını isteyeceğim. Kitabın bugün mücellitten gelen bir nüshasını gönderebilirdim, ama cildi henüz tamamlanmadığı için çocukların işleri yarım görmemesi gerektiğine dair atasözüne uyacağım ve ciltleme tamamlanana kadar bekleyeceğim.
Umarım orada her şey yolundadır.
Size son yazdığımdan beri apsenti ihmal edip yerine viski ve su içtim, ama çok geçmeden hatamı gördüm ve apsente geri döndüm.
Duydum ki "Firavun" adlı oyununuzu bitirmek üzereymişsiniz.

Saygılarımla,
LEONARD SMITHERS

Dowson da selam söylüyor, kendisi şu anda şiire dalmış durumda.

***

- İncelemeler:
- *Daily Telegraph*, 27 Şubat
- *Echo*, 19 Şubat
- *Outlook* (W. E. Henley'den "De Profundis" incelemesi), 5 Mart
- *Saturday Review* (Arthur Symons'ın incelemesi), 12 Mart
- *War Cry* (W. Bramwell Booth'tan "A Prison Agony" incelemesi), 26 Şubat; vs. vs.

Bu konuda detaylı listeye *The Nineteenth Century and After* mecmuasında Lady Currie'nin Temmuz 1904'te yayımlanan "*Enfants*

Trouvés” yazısına (sayfa 126) bakabilirsiniz.

***

Balad yayımlandığı tarihte Wilde Paris’e dönmüştü ve “*birçok yeni düşüncem var… Napoli beni bitirdi.*” diyordu. *The Echo*’daki[10] yazı hakkında ise şunları söylemişti: “Bu tabii ki önemli bir yazı, ama eleştiriyi edebiyat dergilerinin yapmasını isterim. Başlı başına hapishane reformu üzerine bir *kitapçık* değil sonuçta.” Sonra *Balad*’ın bir nüshasını Reading Hapishanesi’nin Müdürü “canayakın insan Binbaşı Nelson”a gönderdi ve ne düşündüğünü öğrenmek istedi. Sir Edward Clarke’ın yirmi nüsha satın aldığı söylendi. Smithers ise kitap için iyi bir dağıtımcı bulması için sıkıştırıldı, “taşra ayağa kalkmalıydı”.

İlk baskının 800 nüshası ve Japon parşömenine yapılan 20 baskı birkaç gün içinde tükendi ve 19 Şubat’ta ikinci baskının “bir haftaya hazır” olacağı duyuruldu.

6 Glaenzer satış kataloğu, New York, 1911 – [S.M.]

7 *“For who would bear/ … / That the patient merit of the unworthy takes, / When he himself might his Quietus make / With a bare Bodkin?” Shakespeare*’in ünlü oyunu Hamlet’te geçen bir sözdür. Sabahattin Eyüboğlu bu dizeleri şöyle tercüme etmiştir: “Kim dayanabilir / … / Kötülere kul olmasına iyi insanın / Bir bıçak saplayıp göğsüne kurtulmak varken?” – [ç.n.]

8 Bu mektup Richard Butler Glaenzer’ın koleksiyonunda bulunmaktadır ve bir kısmı, Haziran 1911’de New York’ta basılan The Bookman adlı kitaptaki “Reading Zindanı Baladı’nın Hikâyesi” bölümünde, 380. sayfada iktibas edilmiştir. – [S.M.]

9 Matthew Bell & Co. – [S.M.]

10 Bir buçuk sütun uzunluğunda, “Haftanın Kitabı” başlıklı, N.O.B. imzalı bir inceleme yazısı. Yazıda söz edilen mısralara ek olarak *Balad*’ın Dördüncü Bölümü başka bir sütunda “Berbat Bir Vaaz” başlığı ve C.3.3. imzasıyla basıldı. – [S.M.]

İKİNCİ BASKI, ŞUBAT 1898

Fiyatı 2 şilin 6 peni.

24 Şubat'ta 1000 nüshalık baskı yapılmıştır.

Tasnif ilk baskıdakinin aynısı, yapılan birkaç değişiklik ise bir sonraki sayfada sıralanmıştır:

İlk sayfanın arkasında baskının kaç adet olduğu bilgili çıkarılmış ve telif tarihi Şubat 1898 olarak değiştirilmiştir.

Başlık sayfasının arkasında ise "İKİNCİ BASKI" yazmaktadır.

İkinci Baskı'da Yapılan Değişiklikler

İLK BÖLÜM

Yenisi: Slips through the padded door,
Eskisi: Comes through the padded door,

Yenisi: Nor, while the terror of his soul
Eskisi: Nor, while the anguish of his soul

İKİNCİ BÖLÜM

Yenisi: Six weeks our guardsman walked the yard,
Eskisi: Six weeks the guardsman walked the yard,

Yenisi: And his step seemed light and gay,
Eskisi: And his step was light and gay,

Yenisi: And strange it was to see him pass
Eskisi: For strange it was to see him pass

Yenisi: For oak and elm have pleasant leaves
Eskisi: The oak and elm have pleasant leaves

Yenisi: The loftiest place is that seat of grace
Eskisi: The loftiest place is the seat of grace

Yenisi: In God's sweet world again.
Eskisi: For weal or woe again.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yenisi: The hangman's hands were near.
Eskisi: The hangman's day was near.

Yenisi: No Warder dared to ask:
Eskisi: No warder dared to ask:

Yenisi: With yawning mouth the yellow hole
Eskisi: With yawning mouth the horrid hole

Yenisi: Some prisoner had to swing.
Eskisi: The fellow had to swing.

Yenisi: And each man trembled as he crept
Into his numbered tomb.

Eskisi: And I trembled as I groped my way
Into my numbered tomb.

Yenisi: The Warders (diğer yerlerde de)
Eskisi: The warders

Yenisi: The troubled plumes of midnight were
The plumes upon a hearse:
And bitter wine upon a sponge

Eskisi: The troubled plumes of midnight shook
Like the plumes upon a hearse:
And as bitter wine upon a sponge

Yenisi: Like the sound that frightened marshes hear
Eskisi: Like the sound the frightened marshes hear

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yenisi: And at every careless cloud that passed
In happy freedom by.

Eskisi: And at every happy cloud that passed
In such strange freedom by.

Yenisi: And kept their herd of brutes,
Eskisi: And watched their herd of brutes,

Yenisi: They stripped him of his canvas clothes,
Eskisi: The warders stripped him of his clothes,

Yenisi: In which their convict lies.
Eskisi: In which the convict lies.

C. 3. 3. imzasının yazı tipi yenilendi.

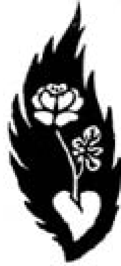
ÜÇÜNCÜ BASKI, 1898

99 nüsha. Mart 1898. Fiyatı 10 şilin 6 peni.
İlk sayfanın arkasına şunlar yazılmıştır:
Bu baskı doksan-dokuz nüshadan oluşmaktadır.
Her biri şair tarafından imzalanmıştır.
No:
(İmza)

Nüsha numarası yayımcı tarafından mor mürekkep ile yazılmıştır, Wilde'ın imzası ise siyah mürekkeple atılmıştır.

Önceki baskılarda olduğu gibi kapaklar mor ketenle, sırt beyaz ketenle ciltlenmiştir. Ön kapağın sağ üst köşesine Charles Ricketts'ın hazırladığı bir yaprak tasarımı altın yaldızla ıstampalanmıştır:

Wilde 28 Şubat tarihinde, Beaux-Arts Caddesi'ndeki Hôtel de Nice'ten Smithers'a yazdığı mektupta[11] bu baskının hazırlanışı üzerine şunları söylemiştir:

Sizi saatlerce bekledik. Paris'ten ayrılmadığınıza emin misiniz? Bu pek mümkün görünmüyor, çünkü şehir her zamanki neşe dolu havasından bir şey kaybetmiş değil. Lütfen Yazar Baskısı'nda kapağın rengi ve Ricketts'ın altın renkli "çizimi" … ile ilgilenin. Reggie Turner'ın nüfuzu sayesinde D. T. kitabın ilanını yapmak zorunda kaldı, ama gönülsüzce ve kötü bir biçimde.[12] Lütfen ilanın yer aldığı tüm gazeteleri yarın bana gönderin.

İki hafta sonra yine aynı adresten Smithers'a şunları yazmıştır:

> 4 pound için binlerce kez teşekkür ederim, gerçekten çok naziksiniz. Son günlerde hiç keyfim yoktu, o yüzden yazamadım, ama umarım bu hafta düzelirim. … Symons'ın makalesini[13] görünce çok memnun oldum, harika bir biçimde yazılmış ve tanımlamaları gerçekten çok sanatsal olmuş. Henley'e[14] cevap vermem gerektiğini düşünmüyorum. Cevap verirsem kaba durabilir – gerçi ne önemi var! Kıskanıyor işte. Kendisinin "vers libres"[15] diye yazdığı şeyler sıraca hastalığının bir ürünü olabilir ancak, bense "yetenek" gerektiren bir sone yazdım. Kaldı ki İngiltere'de iki tür yazar vardır: okumamış olanlar ve okunaksız olanlar[16] Henley de ilk gruba dâhil. (Bu vecizeyi "Sunday Special"a gönderebilirsiniz.)

11 Glaenzer satış kataloğu, New York, 1911 – [S.M.]

12 [şiir] "zaten belirli bir şöhrete sahipti; çünkü hapis hayatını sarih ve gerçekçi bir şekilde tasvir etmesinin yanı sıra herkesin isimsiz şairin aslında kim olduğuna dair bir fikri vardı. … Tarzına rağmen, hiç şüphesiz, etkileyici bir eser." (Daily Telegraph, 27 Şubat 1898).

13 Saturday Review, 12 Mart 1898, sayfa 365-366.

14 Editörü olduğu *The Outlook*'un 5 Mart 1898 tarihli sayısında sayfa 146'daki imzasız inceleme yazısından bahsediyor. – [S. M.]

15 Vers libres: Latince'de "serbest nazım" anlamına gelir. – [ç.n.]

16 Diğer bir deyişle, "cahiller ve ne dediği anlaşılmayanlar" – [ç.n.]

This Edition consists of ninety-nine copies, each signed by the Author

No. 27

Copyright February 1918
All rights reserved
Entered at Stationers' Hall
Entered at the Library of Congress
Washington U S A

DÖRDÜNCÜ BASKI, MART 1898

Fiyatı 2 şilin 6 peni. 1200 nüshalık bu baskı, üçüncü baskının 99 nüshası ile birlikte 4 Mart 1898'de yapıldı.

BEŞİNCİ BASKI, MART 1898

Fiyatı 2 şilin 6 peni. 1000 nüshalık bu baskı 17 Mart 1898'de yapıldı.

ALTINCI BASKI, MAYIS 1898

Fiyatı 2 şilin 6 peni. 1000 nüshalık bu baskı 21 Mart 1898'de yapıldı.

Dördüncü, beşinci ve altıncı baskılarda kitabın tasnifi ikinci baskıdakinin aynısıdır. Başlık sayfalarının arkasında baskının kaç adet yapıldığı yazmaktadır.

Smithers 15 Mart 1899'da *"Old Bond Caddesi, No:5"*teki yeni adresinden gönderdiği mektupta şunları yazmıştır:

> Sevgili Wilde,
>
> Balad'ın daha fazla baskısını yapmayı öneriyorum. Böylelikle mevcut nüshalar tükendiğinde ikmal edebiliriz. Başlık sayfasının altında "C.3.3."ün altında isminizin parantez içinde yazılması konusunda bir itirazınız var mı? Bence artık Balad'ı kendi isminizle çıkarmanın vakti geldi.
>
> Dün kardeşinizin öldüğünü duyunca çok üzüldüm, sanırım haberi size bu mektuptan daha önce ulaşır.[17]

Saygılarımla,
L.S.

"İdeal Bir Koca"nın faturasını ve 5 pound'unu henüz almadınız.

17 SIR WILLIAM WILDE'ın en büyük oğlu WILLIAM CHARLES KINGSBURY WILDE, ayın 13 Mart sabahı saat 9'da Chelsea'nin Cheltenham-Terrace bölgesinde vefat etmiştir. (Times, 15 Mart 1899)

YEDİNCİ BASKI, 1899

THE
BALLAD OF READING GAOL
BY
C. 3. 3.
[OSCAR WILDE]
LEONARD SMITHERS AND CO.
5 OLD BOND STREET LONDON W
MDCCCXCIX

2000 nüshalık bu baskı 23 Haziran 1899'da yapıldı.
Tasnif önceki baskılardakiyle aynı, sadece şu farklar var:

- Başlık sayfasına şairin ismi parantez içinde eklendi.
- Yayınevinin adresi yenilendi ve yayımlanma tarihi 1899 olarak değiştirildi.
- Başlık sayfasının arkasına YEDİNCİ BASKI yazıldı.
- Bir sonraki yaprağın ön yüzüne matbaa ile ilgili şu bilgiler yazıldı: *Chiswick Matbaası, Charles Whittingham and Co. Tooks Court, Chancery Lane, Londra.*
- Önceki baskılardaki "*And loud they sang, and long they sang,*" mısrasının yerine "*And loud they sang, and loud they sang,*" mısrası yazıldı.

Bu baskı, Smithers'ın yaptığı son yasal baskıdır. Smithers, yaptığı tüm baskılarda el yapımı kâğıt kullanılmıştır. İlk baskıdan sonraki baskılarda başlık sayfasının arkasında baskının kaçıncı baskı olduğu büyük harflerle yazılmıştır, sadece ilk ve üçüncü baskılarda nüsha adedi kaydedilmiştir.

Wilde'ın ölümünden sonra yayımcı Smithers, izinsiz baskılar yapmaya başlamıştır. Bunlar G. Woolley tarafından Hammersmith'teki "*Balling*

Caddesi No: 137” adresinde, stereotip kalıplar kullanılarak çizgili kâğıda basılmıştır. Yayımcının adresi kitapta yer almamış, ama künyede “*Leonard Smithers, Londra*” yazmaya devam etmiştir. Baskının kaçıncı baskı olduğu bilgisine yer verilmemiştir. Baskılar Smithers’ın ölüm tarihi olan 19 Aralık 1907’ye kadar devam etmişse de kitaplardaki tarih MDCCCXCIX olarak verilmeye devam etmiştir.

Diğer izinsiz baskılar Londra’da, basım haklarını Smithers’tan aldığını iddia eden “Siegle & Hill” tarafından yapılmıştır. Bu baskılarda yeni bir yazı tipi kullanılmış ve kitabın beyaz renkli sırtına şairin ismi eklenmiştir. Başlık sayfasında “*Leonard Smithers, Londra*” ve “MDCCCXCIX” yazıları muhafaza edilmiştir. Baskıdaki bin kadar nüshaya Wilde’ın vasiyet tenfiz memuru tarafından el konulmuş ve başka baskı yapılması engellenmiştir. Methuen Mart 1908’de *Balad*’ı da kapsayan Şiirler baskısını yaptığında Smithers’ın ailesi mahkemeye başvurmuş ama ellerinde telif haklarına ilişkin somut belgeler bulunmadığı için şiir Wilde’ın edebi varlığının bir parçası olarak kabul edilmiştir.

SEKİZİNCİ BASKI (MENTHUEN), 1910

THE BALLAD OF
READING GAOL
BY
OSCAR WILDE
METHUEN & CO. LTD.
36 ESSEX STREET W.C. LONDON

Foolscap 8vo ebadında kağıda baskı (6,5 inç x 4,25 inç); sayfalar: viii + 86; fiyatı 1 şilin

Tasnif: −− iç kapak, arkası boş, 1 yaprak; başlık sayfası, arkasında bibliyografya notları, 1 yaprak; İthaf, arkası boş, 1 yaprak; "*Robert Ross, Reform Club, 25 Mayıs 1910*" imzalı yazı, arkası boş, 1 yaprak; *Reading Zindanı Baladı* metni, 29 yaprak; Ek, arkası boş, 1 yaprak; iç kapak, arkası boş, 1 yaprak; "şiirin özgün taslağına dayanan" bir metin, 12 yaprak; mühür: "*T. & A. Constable tarafından Edinburgh Üniversitesi Matbaası'nda basılmıştır*", arkası boş, 1 yaprak.

İki yan kâğıttan biri gri ambalaj ile kaplanmıştır. Ön kapakta şiirin ve şairin adı koyu mavi renkte altı satır halinde yazılmış durumdadır. Altında da Charles Ricketts tarafından hazırlanan ve De Profundis'in 1905'teki *crown 8vo* ebadında kâğıt kullanılan baskılarında kullanılan tasarımı bulunmaktadır. Arka kapakta şiirin adı ve kitabın fiyatı yer almakta, hemen iç tarafta da 1909'da çıkan "*Oscar Wilde'ın Eserleri*" adlı kitabın reklamı bulunmaktadır.

To the
Spheres of
pleasure

From the
Sinks of
Pain

[illegible]

DOKUZUNCU BASKI, EYLÜL 1910

Fiyatı 1 şilin

Tasnif Sekizinci Baskı'daki ile aynıdır, sadece başlık sayfasında yayınevi mührünün altına *"Dokuzuncu Baskı"* yazısı eklenmiş ve arka sayfadaki bibliyografya notları düzeltilmiştir.

Bu şekilde başka baskı yapılmamış ve *Reading Zindanı Baladı* Nisan 1911 itibariyle *Oscar Wilde'dan Seçme Şiirler* kitabına dâhil edilmiştir.

Şiirin Londra'da bazı dinletileri yapılmıştır:

- 19 Mart 1908'de Arthur Goodsall tarafından Steinway Hall'da
- 25 Mart 1910'da Madam Anna Stannard tarafından Hippodrome'da
- 23 Mayıs 1912'de Henry Austin tarafından Queen's Gate Hall'da

READING’DEKİ İDAM

Kraliyet Muhafız Birliği (Mavi Birlik) süvarilerinden 30 yaşındaki Charles Thomas Wooldridge, 7 Temmuz 1896 Salı sabahı Reading Zindanı mıntıkasında, karısı Laura Ellen Wooldridge’i 29 Mart tarihinde Windsor’ın Clewer bölgesinde öldürmek suçundan idam edilmiştir. Karısı Wooldridge’in kıskançlık duygularını tahrik edip ciddi anlamda sinirlendirdiği (kanıtlar bu yöndedir), Wooldridge’in de karısının boğazını kasıtlı bir biçimde kestiği görülmüştür. Wooldridge’in cinayet esnasındaki kararlılığı o kadar kesindi ki, İçişleri Bakanı (sonradan Vidley Vikontu unvanını alan Sir Matthew White Ridley) bile mahkûmun ceza erteleme yönündeki dilekçe girişiminde bulunmak için uygun şartları sağlayacak hale gelmesinin bile mümkün olmadığını söylemiştir. Yakın zamandaki haberler ise Wooldridge’in (aslen East Garston’ın Berkshire köyündendir) “Zindan Rahibi (M. T. Friend[18]) ile görüştüğünü, dingin bir halet-i ruhiyeye sahip olduğunu, suçundan kesin olarak pişmanlık duyduğunu ve kaderine teslim olmuş vaziyette beklediğini” göstermiştir.

Cellat (Billington) Reading’e Pazartesi günü öğleden sonra varmış, idam sehpasını incelemiş, gerekli düzenlemeleri yapmış ve 180 cm kadar bir “düşme” payı bırakmıştır.

> “St. Lawrence Kilisesi’nin çanı Salı sabahı saat 7.45’te çalmaya başladı; saat tam 8’de görevliler mahkûmu hücresinden alıp avludaki ambara götürdüler. Bu ambar aslında mahkûmların fotoğraflarının çekilmesi için inşa edilmişti, ama 18 yıl kadar önce Tidbury soyadlı iki adam Hungetford yakınlarında Müfettiş Drewett ve bir polis memurunu öldürdükten sonra idam yeri olarak da kullanılmaya başlamıştır. Darağacı ise o günden beri sadece bir kez, yani Watchfield’da karısını öldüren Carter adında bir adamın asılması için kullanılmıştır.
>
> “İdam öncesinde ellerinin bağlanması işlemine fevkalade bir metanetle izin veren Wooldridge, saat tam 8’de hücresinden çıkarılıp darağacına götürüldüğünde idam sehpasına sanki “resmigeçitteymiş” gibi çıkmıştır. Billington mahkûmun ayaklarını bağlamış, yüzünü maskeyle örtmüş ve altındaki kapağı indirmiştir; sonrasında her şey bitmiş, zavallı adam çırpınmadan, ses çıkarmadan ölmüştür.

> “İnfaz esnasında celladın ve gardiyanların yanında sadece Rahip M. T. Friend, Şerif Yardımcısı W. F. Blandy, Cerrah O. C. Maurice ve Hapishane Müdürü Yüzbaşı H. Isaacson hazır bulunmuştur. Kapak açıldıktan sonra kanunun korkunç hükmünün ifa edildiğini gösteren siyah bayrak göndere çekilmiştir. Sonrasında infaza tanıklık edenlerin isimlerinin bulunduğu tutanak cezaevinin kapısına asılmıştır.”
>
> (Reading Mercury, 10 Temmuz 1896)

Tutanağa ayrıca “Ceset, Watchfield katili Carter’ın yanına, kirecin içine gömüldü.” ifadesi de eklenmiştir.

Cinayet, Windsor’daki Great Western Tren İstasyonu ile Clewer köyü arasında bulunan Arthur Caddesi’nde 29 Mart 1896 Pazar akşamı saat 9’da işlenmiştir. Cinayet mahalli, kadının evi olan Alma Terrace, No:5’e yakın sayılırdı. Maktul 23 yaşındaydı ve Eton Postanesi’nde kızlık soyadı Glendell ismini kullanarak çalışıyordu. Wooldridge 17 Haziran tarihinde çıkarıldığı Berkshire Mahkemesi’nde Yargıç Hawkins tarafından cezası “üç kısa hafta” sonra infaz edilmek üzere idama mahkûm edilmiştir.

18 M. T. Friend, 41 yıllık hizmetinden sonra Aralık 1913’te emekli olmuştur. Detaylı bilgiye 11 Aralık 1913’te *The Daily News and Leader*’da yayımlanan mülakattan ulaşabilirsiniz. – [S.M.]